

VAASAN YLIOPISTO
FILOSOFINEN TIEDEKUNTA

Timo Väisänen

Facebook-keskustelu vuorovaikutteisena genrenä

Nykysuomen pro gradu -tutkielma

Vaasa 2014

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
1 JOHDANTO	5
1.1 Aihe ja tavoitteet	5
1.2 Tutkielman teoreettinen tausta	7
1.3 Aineisto ja menetelmät	8
1.4 Aikaisempi tutkimus	9
2 FACEBOOK: DIGITAALINEN JA SOSIAALINEN MEDIA	13
2.1 Yleistä Facebookista	13
2.2 Facebook digitaalisena ja sosiaalisena mediana	16
2.3 Facebook-keskustelun tutkimuksessa huomioitavaa	17
3 GENREANALYYSI TUTKIELMAN TEOREETTISENA TAUSTANA	19
3.1 Genreanalyysin lähtökohtia	19
3.2 Genre kommunikatiivisena päämääränä	20
3.3 Genre rakenteena	21
3.3.1 Hasan ja genren yleinen rakennepotentiaali	22
3.3.2 Genren skemaattinen rakenne ja funktionaaliset jaksot	23
3.4 Genre ja Internet	25
4 KESKUSTELU JA VUOROVAIKUTUS TUTKIMUKSEN KOHTEENA	27
4.1 Keskustelunalyysin lähtökohtia	27
4.2 Vuorovaikutuksen sekventiaalisuus	28
4.2.1 Vierusparit	29
4.2.2 Dialogipartikkelit ja minimipalaute	30
4.3 Puheakteista	31
5 FACEBOOK-KESKUSTELUN GENREN FUNKTIONAALISIA JAKSOJA	33
5.1 Esitystavallisia huomioita	33

5.2 Tiedon tavoittelu	35
5.3 Toiveiden ja ehdotusten ilmaiseminen	42
5.4 Myötämielisyyden ja kannustuksen ilmaiseminen	49
5.5 Virheellisyyksien osoittaminen	56
6 TULOKSET JA PÄÄTELMÄT	65
LÄHTEET	70

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta**

Tekijä:	Timo Väisänen
Pro gradu -tutkielma:	Facebook-keskustelu vuorovaikutteisena genrenä
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Oppiaine:	Nykysuomi
Valmistumisvuosi:	2014
Työn ohjaaja:	Esa Lehtinen

TIIVISTELMÄ:

Teknologian kehitys ja tietokoneiden yleistymisen on tehnyt tietokoneiden ja Internetin välityksellä tapahtuvasta ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta arkipäiväistä. Erilaiset sosiaalisen median välineet ovat tähän soveltuvia uusia tapoja tuottaa vuorovaikutusta. Sosiaalisesta mediasta tällä hetkellä suosituin on Internet-sivusto Facebook, joka mahdollistaa monenlaisen ihmisten välisen vuorovaikutuksen. Suosiostaan huolimatta Facebook ei ole vielä päätenyt kielitieteellisen tutkimuksen kohteeksi kovinkaan usein.

Tässä pro gradu -tutkielmassa tutkimuskohteena on juuri Facebook. Aineistona on suomalaisen rockyhtye CMX:n Facebook-sivulta kerätyt keskustelut. Tavoitteena on tutkia ja kuvata Facebook-keskustelun genreä ja sen rakentumista. Facebook-keskusteluksi on tässä tutkielmassa ymmärretty Facebook-sivuilla oleva statuspäivitys ja sitä seuraava kommentointi. Keskiössä on statuspäivitysten tarkastelu, ja tarkoituksena onkin kuvata Facebook-keskustelua ennen kaikkea vuorovaikutteisena genrenä.

Tutkielman teoreettinen viitekehys muodostuu genreanalyysistä ja keskusteluanalyysistä. Keskusteluanalyysin ja osin puheaktiteorian avulla tarkastellaan kommentteissa tehtäviä toimintoja. Tätä kautta tarkastellaan ja hahmotellaan, millaisia genren funktionaalisia jaksoja, joiden kautta genre käsitetään rakentuvaksi, on löydettävissä.

Tutkimuksessa Facebook-keskustelun genren on hahmoteltu rakentuvan neljän eri funktionaalisen jaksos kautta. Jaksot ovat: tiedon tavoittelu, toiveet ja ehdotukset, myönteellisuuden ja kannustuksen ilmaiseminen sekä virheellisyyksien osoittaminen. Nämä jaksot voidaan nähdä omalla tavallaan tavoitteellisina. Tutkimus osoittaa myös Facebook-keskustelun genren olevan erityisen vuorovaikutteinen ja keskusteleleva.

AVAINSANAT: genre, genreanalyysi, keskusteluanalyysi, vuorovaikutus, Facebook

1 JOHDANTO

Luokittelu ja määrittely on varsin tyypillistä ihmisluonnolle. Esimerkiksi erilaiset stereotyyppiat ovat eräänlaisia luokitteluja ja määrittelyjä. Populaarikulttuurissa on esimerkiksi stereotyyppinen kuva "tietokonenörtistä", ihmisestä, joka viettää päivänsä tietokoneen ääressä vailla kosketusta tai vuorovaikutusta muihin ihmisiin. Kuten useimmat stereotyyppiat, tämäkään ei kestä tarkempaa tarkastelua. Nimittäin nykyään Internet on mahdollistanut monenlaisen tietokoneen välityksellä tapahtuvan ihmisten välisen vuorovaikutuksen. Näinpä tietokoneen ääressä oleminen saattaakin tarkoittaa juuri vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa.

1.1 Aihe ja tavoitteet

Pro gradu -tutkielmani käsittelee Facebook-keskustelun genreä. Facebook-keskusteluksi on tässä tutkielmassa käsitelty statuspäivitys, joka aloittaa keskustelun, ja statuspäivitystä seuraavat kommentit, jotka muodostavat varsinaisen keskustelun. Tutkimuksen kohteena onkin juuri keskusteluiden kommentit, joiden kautta tarkastellaan Facebook-keskustelun genren rakentumista. Tavoitteena on tarkastella Facebook-keskustelua vuorovaikutteisena genreinä, ja kuvata sekä luokitella, millaisista osasista ja piirteistä Facebook-keskustelun genre muodostuu.

Facebook-keskusteluiden genreä tutkitaan käyttäen apuna keskusteluntutkimuksen käsitteistöä. Kielenkäyttö Facebookissa muistuttaa puhutun ja kirjoitetun kielen yhdistelmää (Al-Raba'a 2013: 55). Lisäksi Facebook-keskustelut ovat luonteeltaan erityisen vuorovaikutteisia sekä erittäin keskustelun- ja puheenomaisia, mistä syystä ne soveltuvat tutkittavaksi keskusteluna, vaikka varsinaisesti statuspäivitykset ja sitä seuraavat kommentit ovatkin tekstiä eivätkä puhetta.

Facebook on uudenlainen väline vuorovaikutuksen tuottamiseen. Vuorovaikutus tuotetaan sähköisesti tietokoneen välityksellä digitaalisesti Internetissä. Tällainen digitaalinen viestiminen on nykyään jo täysin arkipäiväistä, ja moni ihminen käykin päivittäin

enemmän digitaalisia kuin varsinaisia kasvokkaisia keskusteluita (Frick 2010: 50). Sähköiseen viestimiseen ja vuorovaikutukseen on tästä syystä syytä kiinnittää kielitieteellisessäkin tutkimuksessa erityistä huomiota. Facebook on tämän hetken maailman suosituin sosiaalinen media eli väline, jonka avulla vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa Internetin välityksellä on mahdollista tuottaa. Tutkimukselle tämä tarkoittaa erityisen merkittävää ja hedelmällistä tutkimuskohdetta.

Pro gradu -tutkielmani siis käsittelee keskusteluanalyysin avulla Facebook-keskustelun genren rakentumista, ja tutkielma osoittaa kuinka genreanalyysia ja keskusteluanalyysia voidaan soveltaa yhdessä käytettäväksi analyysissa. Genre ymmärretään tässä tutkielmassa Suzanne Egginsin (2004) tavoin rakentuvan jaksoittain. Jaksoittaisen rakentumisen avulla voidaan tarkastella genren eri osasten piirteitä ja ominaisuuksia. Tämä taas auttaa genren kuvauksessa ja määrittelyssä. Tutkielmassa tarkastellaan, kuinka Facebook-keskustelun genre rakentuu ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja kommentoinnin kautta. Tavoitteena on vain kuvata genren rakentumista näistä eri osasista, eikä antaa kaikenkattavaa kuvausta Facebook-keskusteluiden genrestä – erilaisten Facebook-keskusteluiden kirjo on aivan liian laaja kaikenkattavan kuvauksen antamiseen.

Tutkielmani ei siis anna kaikenkattavaa kuvausta Facebook-keskustelun genrestä. Monenlaisia eri Facebook-keskusteluja tutkielmassani edustaa aineistoni, joka toimii siis esimerkkinä Facebook-keskustelusta. On kuitenkin huomattava, että tutkielmani aineistoni on esimerkki vain yhdentyypisestä Facebook-keskustelusta. Aineistonani on suomalaisen rockyhtye CMX:n Facebook-sivuilla käydyt keskustelut. Kyseinen Facebook-sivu on julkinen, minkä voidaan nähdä vaikuttavan sivuilla käytäviin keskusteluihin. Sivujen keskustelut muodostuvat vuorovaikutuksesta CMX:n ja yhtyeen fanien (tai muiden sivulla toimijoiden) välillä, mikä yhdessä sivun julkisuuden kanssa määrittävät sitä kontekstia, joka taas määrittää aineistoni Facebook-keskusteluja. On siis huomattava, että aineistoni Facebook-keskustelut eivät siis välttämättä muistuta kaikilta piirteiltään esimerkiksi yksityisillä Facebook-profiilisivuilla käytäviä keskusteluja. Tätenkään tutkielmani ei pyri tai kykene antamaan kattavaa ja yleispätevää kuvausta Facebook-keskustelujen genrestä. Vaikka tutkielmani aineisto onkin siis tietynlaisen kontekstin määrittämää ja näin kuvaa vain yhdentyypistä Facebook-keskustelua, voidaan sen pe-

rusteella kuitenkin hahmotella Facebook-keskustelun piirteitä ja tehdä joitakin yleisempiäkin päätelmiä, jotka toimivat avauksena Facebook-keskustelun tutkimukseen ja tärkeänä vertailukohtana muiden Facebook-keskusteluiden ja arkikeskustelun välillä.

1.2 Tutkielman teoreettinen tausta

Yhdistän pro gradu -tutkielmassani *genreanalyysia* ja *keskusteluanalyysia*. Nämä kaksi teoriaa muodostavat tutkimukseni teoreettisen taustan. Genreanalyysi keskittyy tutkimaan *genreä*. Genre on luokittelun yksikkö, jossa samankaltaisuuksien perusteella erilaisia tekstejä ja vuorovaikutustilanteita luokitellaan samaan (teksti)lajiin eli genreen kuuluvaksi.

Genre voidaan kuitenkin nähdä koostuvan eri tavoin. Tässä tutkielmassa genre nähdään ennen kaikkea jaksoittaisena rakenteena Egginsin (2004) tavoin: Genre rakentuu muodollisista ja funktionaalisista jaksoista. Erityisesti funktionaalisia jaksoja tarkastelemalla voidaan kuvata genreen rakentumista. Näillä jaksoilla on siis oma tehtävänsä – funktionensa – genreen kokonaisuudessa. Tämä funktio toteutuu kielenkäytössä. Funktionaalisten jaksoiden tutkiminen on täten erityisen merkittävää, koska kieli ja vuorovaikutushan koostuu aina merkityksistä ja merkitysten ilmaisemisesta (Eggins 2004: 11, 30). Kielellä siis aina tarkoitetaan ja tehdään jotain.

Keskusteluanalyysi tutkii ihmisten välistä vuorovaikutusta. Erityisenä tutkimuksen kohteena on puhe ja keskustelu. Keskiössä on ennen kaikkea arkikeskustelu. (Goodwin & Heritage 1990: 283, 287) Keskusteluanalyysissa keskustelua ei nähdä sattumanvaraisesti etenevänä, vaan sen katsotaan olevan tarkasti järjestynyttä (Heritage 1996: 263; Heritage & Clayman 2010: 13). Keskustelussa olennaista on, kuinka vuorovaikutusta tuotetaan erilaisissa jaksoissa, joissa tehdään jokin toiminto (Hutchby & Wooffitt 1998: 14). Näillä toimintojaksoilla on merkityksensä koko keskustelun tai vuorovaikutustilanteen kannalta. Tässä tutkielmassa näiden toimintojen tarkastelussa käytetään hyödyksi keskusteluanalyysin lisäksi myös *puheaktiteoriaa*, jossa nähdään, että kielellä tehdään toimintoja vuorovaikutuksessa (Searle 1969).

Sekä genren että keskustelun siis käsitetään rakentuvan ja järjestyvän jaksoittain. Jaksoilla on oma merkityksensä ja funktionsa kokonaisrakenteessa. Tutkielmassani tutkitaan Facebook-keskustelun genren rakentumista juuri erilaisten jaksoiden kokonaisuutena. Jaksot koostuvat keskustelun kommenteista, joissa tehdään jokin toiminto. Toimintojen avulla tuotetaan jokin funktio, joka suhteutuu taas genreen.

1.3 Aineisto ja menetelmät

Tutkielmani aineisto on kerätty suomalaisen rockyhtye CMX:n Facebook-sivuilta (CMX 2012). CMX on pitkäikäinen ja varsin suosittu suomalainen rockyhtye. Yhtye tunnetaan musiikkinsa lisäksi vuorovaikutuksesta yhtyeen fanien kanssa. CMX:n kotisivuilla on kysy-palsta, jolla käytävä vuorovaikutus on luonteeltaan erittäin vapaata ja välitöntä. Tämä on havaittavissa myös CMX:n Facebook-sivuilla: vuorovaikutus on vapaata ja puheenomaista. Aineistoni koostuukin CMX:n Facebook-sivuilleen tekemistä statuspäivityksistä ja niiden kommentoinneista. Tutkittavaksi on otettu vain sellaiset CMX:n statuspäivitykset, jotka ovat ainoastaan tekstiä. Toisin sanoen kuvia tai videomateriaalia sekä Internet-linkkejä sisältävät statuspäivitykset on rajattu tämän tutkielman ulkopuolelle. Tutkin Facebook-keskustelun genren rakentumista kommentoinnin kautta. Keskiössä on tällöin kielenkäytön analysoiminen. Kuvat ja videomateriaalit eivät täten sovellu tämän tutkimuksen kohteeksi.

Vuonna 2012 CMX keskittyi levyttämään uutta levyään (*Seitsentahokas*), joka ilmestyi vuoden 2013 alussa. Levytyksen voidaankin katsoa olleen yhtyeelle vuoden merkittävin tapahtuma: statuspäivityksissäänkin CMX kertoo levytyksestä erittäin usein. Tästä syystä aineistoon on otettu vain sellaisia statuspäivityksiä, jotka käsittelevät levyn tekoa ainakin jollakin tavoin. Aineisto on aikaväliltä tammikuu 2012 ja marraskuu 2012. Levytystä käsitteleviä CMX:n statuspäivityksiä tuolta ajanjaksolta kertyi 22. Toisteisuuden vuoksi viittä statuspäivitystä ei analyysissä käsitelty lainkaan, joten tutkielman aineisto koostuu siis 17 statuspäivityksestä.

Tutkielmani analyysiluvussa aineistosta esiin nostetut havainnollistavat esimerkit on jaoteltu alalukuihin sen mukaan, millaisen funktionaalisen jakson ne muodostavat. Esimerkkien avulla havainnollistan, kuinka Facebook-keskustelun genre rakentuu vuorovaikutuksen kautta. Tutkimuskohteena on erityisesti statuspäivitysten kommentit. Keskusteluanalyysin ja puheaktiteorian avulla tarkastelen, millaisia kielellisiä toimintoja kommentissa tehdään. Tätä kautta analysoin genren funktionaalisten jaksojen funktioita. Tutkimusote on kvalitatiivinen.

1.4 Aikaisempi tutkimus

Genre on kielitieteessä varsin suosittu ja merkittävä tutkimuskohde. Erityisesti tekstin tutkimuksen parissa on genreä tutkittu runsaasti. Tähän syynä on ainakin se tosiasia, että maailma on pullollaan erilaisia genrejä. Genrentutkimus onkin varsin monipuolinen tutkimusaineistoiltaan. Myös teknologian kehittymisen myötä syntyneet digitaaliset genret ovat päätyneet kielitieteilijöiden ja genrentutkijoiden tutkimuskohteeksi. Ensimmäisenä digitaalista genreä koskevana kielitieteellistä tutkimuksena pidetään Yatesin ja Orlikowskin tutkimusta sähköpostista vuodelta 1992 (Askehave & Nielsen 2005: 120; Herring, Scheidt, Wright & Bonus 2005: 143). Teknologian kehitys on ollut 1990-luvun alkupuolelta lähtien huomattavan nopeaa, ja erilaiset digitaaliset tekstit ja genret ovatkin tänä päivänä jo aivan arkipäivää. Siksi ei lienekään yllättävää, että digitaalisia genrejä on tutkittu eritoten 2000-luvulla.

Digitaalisista medioista ja genreistä tutkituin lienee Internet-kotisivu (Herring ym. 2005: 144). Esimerkiksi Inger Askehave ja Anne Ellerup Nielsen (2005) ovat tutkineet kotisivuja. Heidän tutkimuksensa käsittelee kotisivujen genren piirteitä ja pohtii, kuinka uudet digitaaliset genret ovat haasteellisia tutkimuskohteita genrentutkijoille. Tutkimusta ei kuitenkaan saisi keskittää koskemaan ainoastaan kotisivuja, koska Internet on täynnä erilaisia tekstejä ja genrejä. Muita tutkittuja digitaalisia genrejä ovat esimerkiksi Internet-blogit (esim. Herring ym. 2005; Herring, Kouper, Paolillo, Scheidt, Tyworth, Welsch & Yu 2005; Grafton 2009), sanomalehtien verkkosivut (Ihlström & Hendfridsson 2005) ja verkkotietosanakirjat (Emigh & Herring 2005).

Myös sosiaalista mediaa on tutkittu kielitieteessä (esim. Das 2011). Stine Lomborg (2011) on tehnyt tutkimuksen sosiaalisen median genrestä. Hän korostaa artikkelissaan sosiaalisen median erityisen kommunikatiivista luonnetta. Erilaiset sosiaaliset mediat ovatkin viime vuosina saavuttaneet laajan maailmanlaajuisen suosion. Sosiaalisesta mediasta on jo tutkittu ainakin Chat-keskusteluita (esim. Nielsen & Mäkitalo 2010) ja Twitteriä (Zappavigna 2011; Yus 2011). Sosiaaliseen mediaan kuuluvat ennen kaikkea erilaiset sosiaaliset verkostosivut kuten jo edellä mainittu Twitter, MySpace ja Facebook. Näistä sosiaalisista verkostosivuista suosituin ja tunnetuin on Facebook. Facebook onkin päätynyt tutkimuksen kohteeksi yhä kasvavalla tahdilla. Sitä on tutkittu jo monien eri tieteenalojen piirissä: esimerkiksi psykologiassa (esim. Raacke & Bonds-Raacke 2008; Pempek, Yermolayeva & Calvert 2009) ja viestintätieteissä (esim. Ellison, Steinfield & Lampe 2007; Mazer, Murphy & Simonds 2007).

Myös kielitieteellisessä tutkimuksessa Facebook on otettu tutkimuksen kohteeksi, vaikka tutkimus onkin ollut vielä vähäistä (Pérez-Sabater (València) 2012: 83). Kielitieteen parissa on kuitenkin tutkittu jo esimerkiksi kasvojenmenettämistä (West & Trester 2013) ja kieli-ideologioita Facebookissa (Lenihan 2011). On myös tutkittu, kuinka kielellisillä toiminnoilla ylläpidetään sosiaalisia toimintoja (Davies 2011).

Carmen K. M. Lee (2011) on tutkinut Facebookin statuspäivitysten kieltä ja analysoinut, millaisia kommunikatiivisia funktioita statuspäivityksillä voidaan havaita. Lee (2011: 123) havaitsi tutkimuksessaan, että statuspäivitykset muistuttavat useita erilaisia genrejä yhtä aikaa. Statuspäivitykset muistuttavat esimerkiksi pikaviestittämistä (engl. instant messaging), tekstiviestittelyä ja bloggaamista. Lee (2011: 111) puhuukin statuspäivityksistä bloggaamisena pienoiskoossa (engl. microblogging), jossa ilmaistaan lyhyissä viesteissä tekoja, ajatuksia ja tunteita.

Myös Carmen Pérez-Sabater (València) (2012: 83) on havainnut Facebookissa toteutuvan useita genrejä samanaikaisesti, mikä tekeekin kielitieteellisestä tutkimuksesta erityisen haastavaa. Systemaattinen genreanalyttinen tutkimus Facebookista vaikuttaakin kenties tästä haastavuudesta johtuen vielä puuttuvan.

Lähimmäksi genreanalyttistä tutkimusta pääsee Basem I. M. Al-Raba'a (2013), joka käsittelee artikkelissaan Facebookia rekisterin käsitteen kautta. Tutkimus käsittelee yhdysvaltalaisen ja jordanialaisen yliopisto-opiskelijoiden anteeksipyyntöviestejä Facebookissa ja näiden viestien rekisterin variaatioita. Tutkimuksesta ilmenee, että vaikka yhdysvaltalaiset ja jordanialaiset opiskelijat toteuttavatkin viesteissään samanlaisia kommunikatiivisia päämääriä, vaihtelua esiintyy niin sanastollisissa ja tyyllillisissä valinnoissa. Samoin Pérez-Sabater (València) (2012) on havainnut tutkimuksessaan eurooppalaisten ja yhdysvaltalaisen yliopisto-opiskelijoiden Facebookin kirjoitusten virallisuudesta, että sanastollista ja tyyllillistä variointia tapahtuu Facebookissa.

Maria Frick (2010) on soveltanut keskusteluanalyysia Facebookin keskusteluiden tutkimiseen. Hänen artikkelinsa käsittelee Facebookissa tapahtuvaa suomi–virokoodinvaihtoa eli sitä kuinka näitä kahta eri kieltä käytetään ja vaihdellaan keskustelussa. Koodinvaihdolla Facebookin keskusteluissa toteutetaan erilaisia funktioita: tällaisia ovat esimerkiksi osallistumiskehikon muokkaaminen ja asennonvaihdokset. Frick (2012: 64) toteaa, että Facebook on erityisen vuorovaikutteinen media, minkä ansiosta se soveltuu hyvin keskusteluanalyttisesti tutkivaksi. Lisäksi sosiaalisesta mediasta on löydettävissä genrejä, joita ei muualla ole. Al-Raba'a (2013: 64) näkee, että juuri genreanalyttinen tutkimus, joka keskittyy muun muassa rakenteen ja merkitysten tutkimiseen, olisi tarpeellista.

Pro gradu -tutkielmani yhdistelee tutkimuksessa genreanalyysia ja keskusteluanalyysia, mikä on kielitieteellisessä tutkimuksessa harvinaista. Varsinkaan keskusteluanalyttisessä tutkimuksessa termiä genre ei ole käytetty. Genren sijasta keskusteluanalyttinen tutkimus on kiinnittänyt huomionsa esimerkiksi vuorovaikutuksen rakenteen piirteiden ja sen funktioiden tarkasteluun. Tutkimuskohteena ja -käsitteenä on usein toimintatyyppien tai -jaksojen eli sekvenssien vertailu tai vuorovaikutustilanne. Tutkimus on keskittynyt siten usein pienten kielellisten yksiköiden analysoimiseen. Genren ja kokonaisrakenteen kuvaus on jäänyt vähemmälle huomiolle. (Raevaara & Sorjonen 2006: 124, 127; 2012: 524)

Genreä ja keskusteluntutkimusta on kuitenkin yhdistelty jonkin verran tutkimuksissa. Mainittakoon esimerkiksi Esa Lehtisen (2011) kokouskeskusteluita käsittelevä artikkeli, jossa keskustelunanalyysia hyödynnetään genren ja moraalien yhteyden tarkastelussa. Samaten Pekka Pällin, Eero Vaaran ja Virpi Sorsan (2009) artikkeli tarkastelee (osin) keskusteluita ja tutkii genren hahmottamista strategiatekstin muodostumisessa. Eija Ventola (2006) taas on käsitellyt asiointigenreä ja Liisa Raevaara ja Marja-Leena Sorjonen (2006) ovat käsitelleet asiointia Kelassa ja R-kioskissa. Myös nämä artikkelit tutkivat keskusteluita ja käyttivät genren käsitettä tutkimuksessaan. Voitaneen kuitenkin kaikesta sanoa genren ja keskustelun yhdistelyn olleen vähäistä.

Tutkielmani siis yhdistelee genreanalyysia ja keskustelunanalyysia tavalla, joka ei ole kielitieteessä kovin yleinen. Näin tutkielmani laajentaa kuvaa Facebookista vuorovaikutteisena medianäkökulmasta. Lisäksi tutkimukseni vastaa selkeään tilaukseen genreanalyysisestä tutkimuksesta Facebookista. Tutkimus tuottaa uutta tietoa Facebookin ja Facebookkeskustelun genrestä juuri genreanalyysisestä näkökulmasta. Facebookin genreä rakenteen kautta tarkasteleva tutkimus onkin merkittävä ainutlaatuisuutensa ansiosta. On myös todettava, että kotimainen kielitieteellinen tutkimus Facebookista, sosiaalisesta mediasta tai digitaalisista genreistä ylipäätään on hyvin vähäistä, lähes olematonta. Tutkielmani puuttuu tähänkin tutkimukselliseen aukkoon ja täydentää näin kuvaa monenlaisten tekstien ja genrejen hallitsemasta maailmasta.

2 FACEBOOK: DIGITAALINEN JA SOSIAALINEN MEDIA

Teknologian nopea kehitys viime vuosikymmeninä on tehnyt tietokoneiden ja Internetin käytöstä yhä yleisempää. Tämä on aikaansaanut monenlaisten uusien digitaalisten ja sähköisten tekstien ja genrejen synnyn. Internet mahdollistaa nopean ja monen ihmisen välisen vuorovaikuttamisen. Sosiaalisen median välineet ovat tällaiseen vuorovaikuttamiseen hyvin soveltuvia työvälineitä. Internet-sivusto Facebook on tällainen sosiaalinen media. Se on viime vuosina noussut erittäin suosituksi, ja se onkin tätä nykyä kaikkein suosituin sosiaalinen media.

Tämän tutkielman aineisto on kerätty Facebookista. Tässä luvussa esittelen, millainen Facebook on kielitieteellisen tutkimuksen kohteena. Aluksi kerron lyhyesti Facebook-sivuston historiasta ja esitän, millainen Facebook oikeastaan on eli toisin sanoen, kuinka Facebook toimii tai paremminkin kuinka Facebookissa toimitaan. Tämän jälkeen kerron, millainen Facebook on digitaalisena ja sosiaalisena mediana. Lopuksi esitän joitakin kysymyksiä, jotka on huomioitava Facebook-keskustelun kielitieteellisessä tutkimuksessa.

2.1 Yleistä Facebookista

Facebook on Internet-sivusto, jonka kautta on mahdollista monien ihmisten välinen uudenlainen vuorovaikuttaminen. Facebook aloitti toimintansa vuonna 2004. Aluksi se toimi vain yhdysvaltalaisien yliopisto-opiskelijoiden sosiaalisen vuorovaikuttamisen ja yhteydenpidon välineenä. (Pempek, Yermolayeva & Calvert 2009: 230; Lenihan 2011: 48) Kuitenkin jo kaksi vuotta myöhemmin vuonna 2006 Facebookin toiminta tuli avoimeksi kaikille eikä siihen kuuluakseen enää tarvinnut olla yliopisto-opiskelija (Pérez-Sabater (València) 2012: 82).

Aluksi Facebook oli vain englanninkielinen, mutta vuonna 2008 Facebook alkoi kääntyä muillekin kielille (Lenihan 2011: 48–49). Suomenkielinen versioikin ilmestyi jo samana vuonna (Haasio 2009: 13; Frick 2010: 51). Tästä kansainvälistymisestä alkoi Fa-

cebookin maailmanlaajuisen suosion kasvu. Vuoden 2013 syyskuussa Facebookilla oli käyttäjiä jo 874 miljoonaa (Facebook 2014). Suosion kasvun myötä Facebook on menettänyt alkuperäisen tarkoituksensa. Sivustoa ei enää käytetä vain entisten yliopistop opiskelijoiden yhteydenpitoon, vaan Facebook onkin tätä nykyä väline monien erilaisten ihmisten monenlaiseen vuorovaikuttamiseen. (Pérez-Sabater (València) 2012: 83)

Facebook-sivusto sisältää useita erilaisia viestintäkanavia, joilla käyttäjien on mahdollista tuottaa vuorovaikutusta: sähköpostia muistuttava postilaatikko, kahden- tai monenvälinen keskustelu- eli pikaviestitoiminto, julkisia keskustelufoorumeita ja käyttäjien profiilisivujen seinien statuspäivitykset ja niiden kommentointi (Frick 2010: 51). Käyttäjillä on Facebookissa oma profiilisivunsa, jossa he kertovat omia henkilötietojaan. Tällaisia henkilötietoja ovat esimerkiksi nimi, syntymäaika ja -paikka sekä asuinpaikka ja tiedot mahdollisesta parisuhteesta. Profiilisivulle on myös mahdollista lisätä profiilikuva käyttäjästä. (Davies 2012: 20; Pempek ym. 2009: 230) Lisäksi nykyään on mahdollista myös lisätä profiilikuvan viereen kuva, joka toimii tausta- tai kansikuvan tavoin.

Käyttäjillä on omalla profiilisivullaan "seinä" – tila, johon on mahdollista tuottaa ja kirjoittaa tekstiä. Näitä tälle seinälle kirjoitettuja tekstejä kutsutaan statuspäivityksiksi. Statuspäivitykset voivat toki olla muutakin kuin tekstiä: esimerkiksi kuvia tai videomateriaalia. Statuspäivitykset järjestyvät Facebookin ohjelmiston ja järjestelmän kautta käyttäjän profiilisivun seinälle kronologiseen järjestykseen. Lisäksi ohjelmisto merkitsee statuspäivitykset päivämäärällä ja kellonajalla, jolloin statuspäivitys on seinälle laitettu. (Davies 2012: 20) Statuspäivitykset näkyvät ja päivittyvät juuri aikajärjestyksessä Facebookin etusivulle, jolle käyttäjä Facebookiin kirjautuessaan aluksi päätyy. Profiilisivuille pitää mennä erikseen. (Frick 2010: 52–53) On kuitenkin syytä muistaa, että Facebook kuitenkin muuttuu koko ajan vastatakseen teknologian kehitykseen. Facebookia onkin nykyään mahdollista käyttää esimerkiksi älypuhelimien ja erilaisten sovellusten kautta. Facebookin asetuksiin onkin vaikutusta sillä, millä laitteella Facebookia käytetään. Lisäksi Facebookin asetuksia on mahdollista muuttaa niin, että statuspäivitykset järjestyvät etusivulle tai profiilisivulle eri tavoin. Pääasiallinen ja tyypillinen järjestysmalli on kuitenkin edellä mainittu.

Facebookissa vuorovaikutus rakentuu sen eri käyttäjien välille. Käyttäjät voivat kutsua ja hyväksyä toisia käyttäjiä "kavereikseen" Facebookissa. Facebook-kaverit voivat kirjoittaa toistensa seinille ja kommentoida seinillä olevia statuspäivityksiä. (Ellison, Steinfield & Lampe 2007: 1143) Näistä statuspäivitysten kommentoinnista keskustelut Facebookissa paljolti muodostuvat. Samoin kuin statuspäivitykset myös statuspäivitysten kommentit saavat Facebookin ohjelmiston kautta julkaisuajan merkityksi tekstinä kommentin alle. Facebookin keskusteluissa on mahdollista tuottaa vuorovaikutusta myös sanattomasti. Statuspäivitysten ja kommenttien alla on valintapainike "tykkää" (engl. like). Tätä painamalla Facebookin järjestelmä kirjoittaa "tykätyn" statuspäivityksen tai kommentin alle tekstin "x tykkää tästä". Näitä tykkäyksiä voi samalle tykkäyskohteelle tulla useitakin. (Frick 2010: 53–54) Tykkääminen voidaankin nähdä eräänlaisena minimipalautteen antamisena (West & Trester 2013: 145). Tykkääminen onkin varsin tyypillinen vuorovaikutuksen muoto Facebookissa, mutta tässä tutkielmassa keskitytään tutkimaan varsinaisia kielellisiä tekoja eli itse tuotettuja tekstejä.

Facebookin käyttäjät voivat myös halutessaan liittyä moniin erilaisiin Facebook-ryhmiin. Tällaiset ryhmät ovat jollekin yhteiselle asialle tai mielenkiinnon kohteelle perustettuja Facebook-profiilisivuja. (Ellison ym. 2007: 1143; Frick 2010: 51) Ryhmiä Facebookista löytyy monenlaisiin asioihin liittyen. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi yritysten, yhteisöiden, yhtyeiden tai julkimoiden Facebook-sivut, joiden kautta käydään vuorovaikutusta muiden Facebookin käyttäjien kanssa. Tällaisiin ryhmiin on mahdollista liittyä tykkäämällä kyseisestä sivusta. Näistä ryhmistä voidaan puhua myös julkisina sivuina eikä profiilisivuina. Ero on, että julkisen sivun haltija ei pääse käsiksi sivun tykkääjien henkilökohtaisiin tietoihin kuten profiilisivun pääsee kaveriensa tietoihin. (Aalto & Uusisaari 2009: 93; 2010: 88)

Tässä tutkielmassa aineisto on peräisin suomalaisen rockyhtye CMX:n Facebook-sivulta. Sivun on julkinen: jokaisen Facebookin käyttäjän on mahdollista päästä kyseessä olevan ryhmän jäseneksi tykkäämällä sivusta eikä liittymistä ole rajoitettu millään tavoin. CMX:n Facebook-sivun haltija, eivätkä muutkaan sivuston käyttäjät, ei kuitenkaan näe muiden henkilötietoja. Sivun on julkinen toisessakin mielessä. CMX:n kotisivuilla (CMX 2014) on linkki kyseiselle Facebook-sivulle. Linkkiä painamalla sivulle

pääsee näkemään ja lukemaan sivun sisältöä ilman, että kirjautuisi varsinaisesti Facebookiin (kommentointi on mahdollista vain Facebookiin kirjautumalla).

2.2 Facebook digitaalisena ja sosiaalisena mediana

Sähköisten viestintäkanavien käyttö yleistyi 1990-luvun alussa (Yates & Orlikowski 1992: 299). Sähköinen viestiminen tarkoittaa tietokoneella kirjoitettua ja tietokoneen kautta lähetettyä tekstiä tai viestiä, jonka tietokone muuttaa sähköisiksi impulsseiksi, jotka sitten lähetään toiselle tietokoneelle Internetin välityksellä. Toinen tietokone muuttaa nämä sähköiset impulssit sitten takaisin tekstiksi. (Anderson, Beard & Walther 2010: 3–4) Tällaisista sähköisestä tietokoneen välityksellä käytävästä viestinnästä voidaan puhua myös digitaalisena viestintänä ja teksteistä digitaalisina genreinä (ks. esim. Toms & Campbell 1999; Schmid-Isher 2000; Askehave & Nielsen 2005).

2000-luvulla ihmisten verkostoituminen Internetissä alkoi yleistyä (Frick 2010: 51). Sosiaalinen media on väline, joka mahdollistaa Internetin välityksellä tapahtuvan ihmisten välisen vuorovaikutuksen (Pempek ym. 2009: 228). On kuitenkin syytä muistaa, että sosiaalinen media koostuu useammasta tavasta tuottaa vuorovaikutusta. Blogit, Chatfoorumit ja tekstiviestit ovat kaikki sosiaaliseen mediaan kuuluvia välineitä. Samoin erinäiset sosiaaliset (Internet)verkostosivut (engl. social network(ing) sites) ovat osa sosiaalista mediaa. (Lomborg 2011: 65)

Sosiaaliset verkostosivut ovat Internet-sivuja, joilla käyttäjien on mahdollista viestiä keskenään, verkostoitua ja pitää yhteyttä muihin käyttäjiin monilla uudenlaisillakin tavoilla. Tällaisia sosiaalisia verkostosivuja ovat esimerkiksi MySpace ja Facebook. (Ellison ym. 2007: 1143; Raacke & Bonds-Raacke 2008: 169–170; Pempek ym. 2009: 227) Facebook eritoten on erityisen interaktiivinen sosiaalinen verkostosivu (Mazer, Murphy & Simonds 2007: 3). Tämä vuorovaikutteisuus ilmenee erityisesti statuspäivitysten yhteydessä. Mahdollisuus "tykätä" ja kommentoida statuspäivityksiä on tehnyt Facebookista erityisen interaktiivisen ja luonteeltaan keskusteleavan. (Lee 2011: 112) Käyttäjät voivat siis kommentoida joko omia tai toistensa statuspäivityksiä. Kommenteista syntyy

keskusteluita, joissa voi olla useita eri osallistujia. Statuspäivityksiä seuraava kommenttien ketju muistuttaakin juuri monenkeskistä keskustelua, ja sen voi nähdä toimivan juuri keskusteluna (Frick 2010: 53, 58). Kommentoinnissa ja keskustelussa usein toistetaan alkuperäisen statuspäivityksen tekstiä ja tyyliä. Kommentit rakentuvat siis statuspäivitysten pohjalle. Harvinaista ei ole myöskään intertekstuaalinen viittaaminen Facebookin ulkopuoliseen kulttuuriin. (West & Trester 2013: 134)

2.3 Facebook-keskustelun tutkimuksessa huomioitavaa

Facebook on tutkimukselle aineistona mielenkiintoinen ja antoisa. Facebook on erinomainen vuorovaikuttamisen väline, ja aineistosta korostuukin juuri vuorovaikutteisuus. On kuitenkin myös muistettava, että Facebookin järjestelmä vaikuttaa vuorovaikutukseen monin eri tavoin. Tutkimuksessa on huomioitava näitä Facebookin järjestelmän vaikutuksia vuorovaikutukseen.

Vuorovaikutus Facebookissa rakentuu usein statuspäivitysten ja niiden kommentoinnin kautta. Statuspäivityksistä ja kommentoinneista muodostuu keskustelunomaisia vuorovaikutuksen kokonaisuuksia. (Lee 2011: 112) Tässä tutkimuksessa statuspäivitys ja sitä seuraava kommentointi onkin käsitetty keskusteluksi. Näin yhtä kommenttia voidaan pitää yhtenä keskustelun rakentumisen perusyksikkönä eli vuorona. Kommentointia voidaankin tarkastella keskustelunanalyysin avulla, mutta Facebookin järjestelmä vaikuttaa paikoitellen keskustelun rakentumiseen, mikä on syytä huomioida tutkimuksessa.

Statuspäivitykset ja sitä seuraavan keskustelun kommentit järjestyvät Facebookissa sen järjestelmän järjestämänä aikajärjestykseen (Frick 2010: 52–53; Davies 2012: 20). Näin keskustelijoilla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa siihen, mihin heidän kommenttinsa keskustelussa sijoittuvat. Keskustelijat eivät myöskään voi vaikuttaa vuorovaihtumiseen Facebookin keskusteluissa, eikä vuorojen päällekkäisyys ole mahdollista koska kommentit näkyvät aina omina yksikköinä. Näin päällekkäisyyspuhunta ja vuorovaihtuminen eivät aiheutakaan ongelmia Facebookissa (Frick 2010: 63). Vuorovaihtumista ja vuorojen päällekkäisyyttä, jotka ovat keskustelunanalyysissä merkittäviä tutkimuskoh-

teita (esim. Schegloff 2007), ei tässä tutkielmassa ole näin tarpeellista tai oikeastaan mahdollistakaan ottaa huomioon.

Sosiaalisten verkostosivujen keskusteluita voidaan luokitella sen mukaan, ovatko ne synkronisia vai asynkronisia. Synkronisissa keskustelussa keskustelijat ovat samaan aikaan omien tietokoneidensa ääressä osallistumassa keskusteluun omilla vuoroillaan. Asynkronista keskustelua käydään eri aikaan eli keskustelijat eivät välttämättä ole samaan aikaan tuottamassa vuorojaan keskusteluun. Keskustelu kulkee siis epätahdissa eli asynkronisesti. (Yus 2011: 157–158) Facebookin keskustelut ovat asynkronisia (Pérez-Sabater (València) 2012: 86). Keskusteluun siis saatetaan osallistua kommenteilla hyvinkin eri aikoihin. Vanhempia keskusteluita kuitenkin kommentoidaan harvemmin kuin tuoreita keskusteluita, jotka näkyvät etusivulla aikajärjestyksessä ensimmäisenä Facebookiin kirjauduttaessa (Frick 2010: 52–53). On kuitenkin mahdollista, että keskusteluihin osallistutaan kommenteilla kaikkein aktiivisimman kommentoinnin jo päätyttyä. Tässä tutkielmassa tämä on huomioitu siten, että statuspäivitykset ja kommentit ymmärretään ja käsitetään yhdeksi keskusteluksi siinä laajuudessa missä ne olivat aineiston keruupäivinä (5.11.2012, 7.11.2012 ja 10.11.2012). Keskusteluihin on mahdollisesti tullut kommentteja tämänkin jälkeen, mutta niitä kommentteja ei tässä työssä käsitellä.

3 GENREANALYYSI TUTKIELMAN TEOREETTISENA TAUSTANA

Tutkielman teoreettisen viitekehyksen muodostavat genreanalyysi ja keskustelunanalyysi. Tässä luvussa esittelen tutkielman teoreettisista viitekehyksistä genreanalyysin ja kerron oman tutkielmani kannalta merkitykselliset genreanalyttiset lähtökohdat. Genreanalyysistä tutkimukseni kannalta olennaisimmat teoreettiset lähtökohdat ovat genren rakenteeseen keskittyvät teoriat. Keskitynkin erityisesti esittelemään juuri näitä teoreettisia käsityksiä genren rakenteesta ja sen jaksoittaisesta rakentumisesta. Jaksoittaisen rakentumisen yhteydessä esittelen teoriaa genren funktionaalista jaksoista. Luvun lopuksi esittelen, kuinka Internet on otettu huomioon genreanalyysissa.

3.1 Genreanalyysin lähtökohtia

Inhimillinen toiminta ja elämä koostuu ennen kaikkea vuorovaikuttamisesta kieltä käyttämällä. Kielenkäytön muotoja on muotoutunut aikojen saatossa monia erilaisia: kaunokirjallisuudesta työelämän teksteihin ja arkielämän kielenkäyttöön. (Shore & Mäntynen 2006: 9–10; Heikkinen & Voutilainen 2012: 17) *Genre* on yksi määritelmä monille eri kielenkäytön muodoille: kielenkäyttö ei ole epämääräistä massaa vaan se on jäsentynyt lajeiksi, genreiksi (Shore 2012: 158). Genre on yleismaailmallinen ja kaikkia kulttuureja koskettava käsite, koska kaikki kulttuurit ja ihmiset eri kulttuureissa käyttävät kieltä erilaisissa tilanteissa (Bider & Conrad 2009: 24; Luckmann 2009: 271).

Sanana genre pohjautuu sanaan *genus*, joka on latinaa ja tarkoittaa ryhmää, jolla on yhteisiä ominaisuuksia. Genrestä voidaan puhua myös juuri tekstilajina tai lajityyppinä, mikä korostaa genreen kuuluvien tekstien samankaltaisuuksia. Samankaltaisuuksien perusteella tekstejä voidaan luokitella samaan lajiin eli genreen kuuluviksi. (Shore & Mäntynen 2006: 9–11, 13) Genre onkin ennen kaikkea luokitteluun käytettävä yksikkö ja abstraktio (Taavitsainen 2006: 266). Luokittelun yksikkönä genre tarkoittaa yleisesti ottaen sitä, että genre ymmärretään tunnistettaviksi yhteisiksi tavoiksi käyttää kieltä. Toisin sanoen kieli on genreen luokittelun yleinen peruste. Kielitieteellisessä tutkimuksessa genre käsitetään toistuvaksi tekstin kategoriaksi, joka voidaan määritellä esimer-

kiksi rakenteellisten, temaattisten tai funktionaalisten ainesten perusteella. (Yates & Orlikowski 1992: 300; Duff 2000: 13; Giltrow & Stein 2009: 1)

Genreä on yleisesti katsoen käsitetty kahdella eri tavalla: muotona tai toimintona (Devitt 2009: 27). Kielitieteessä on kuitenkin kaksi keskeistä tapaa hahmottaa genre toimintona. Tavat poikkeavat toisistaan näkökulmiltaan. Tekstit voidaan hahmottaa johonkin genreen kuuluvaksi joko tekstin sisäisten tai ulkoisten seikkojen perusteella. (Solin 2001: 37) Tekstin ulkoisia seikkoja korostavat teoriat usein keskittyvät esittämään käsityksen genren kommunikatiivisesta luonteesta. Tekstin sisäisiin seikkoihin huomionsa kiinnittävät teoriat korostavat teoreettista käsitystä genrestä rakenteena.

3.2 Genre kommunikatiivisena päämääränä

Genre on käsite, jolla on monenlaisia erilaisia merkityksiä. Se määritellään esimerkiksi kirjallisuuden tutkimuksessa eri tavoin kuin folkloristiikassa tai taiteen ja kulttuurin tutkimuksessa (Swales 1990: 34–38; Eggins 2004: 55). Kielitieteellisessä tutkimuksessa genre tietenkin määritellään kielitieteen termein. Kielitieteessäkin on kuitenkin erilaisia käsityksiä genrestä ja sen määrittelystä. Eräs teoreettinen käsitys on korostaa genren kommunikatiivista luonnetta.

John Swales (1990: 9, 45–49, 58) kuvaakin genren juuri kommunikatiivisena luokkana. Genren kommunikatiivinen luokka koostuu erinäisistä kommunikatiivisista tapahtumista. Kommunikatiivinen tapahtuma tarkoittaa sellaista tilannetta, jossa kielellä on merkittävä ja korvaamaton rooli. Genreen kuuluvat tekstit muistuttavat toisiaan rakenteeltaan, tyyliltään sekä sisällöltään, vaikka vaihtelevatkin siinä, kuinka prototyypisenä genren edustajana kutakin tekstiä on mahdollista pitää. Keskeistä on nähdä, että genret ovat luonteeltaan tavoitteellisia: genreillä pyritään kommunikaation keinoin saavuttamaan yhteisiä asetettuja päämääriä ja tavoitteita. Näitä asetettuja kommunikatiivisia päämääriä ja tavoitteita toteutetaan kommunikatiivisissa tapahtumissa, jotka siis toteutuvat genressä. Swalesin tavoin myös Carolyn R. Miller (1984: 162) näkee sosiaalisten päämäärien ja tavoitteiden toteutuvan juuri genressä.

Myös Vijay Bhatia (1993: 13–16) pitää kommunikatiivisia päämääriä tärkeimpänä genreä määrittävänä tekijänä. Kommunikatiiviset päämäärät antavat genrelle sen muodon ja sisäisen rakenteen. Genre onkin kommunikatiivinen tapahtuma, jossa kommunikatiivisia päämääriä toteutetaan käyttämällä kielellisiä resursseja. Lisäksi genreä määrittävät samankaltaisuudet järjestyksessä ja muodossa. Näihin liittyy kuitenkin myös rajoituksia siinä, kuinka niitä voidaan käyttää genren sisällä. Swales (1990: 58) kuitenkin muistuttaa, että genreä ei voi kuitenkaan määrittää pelkästään muodollisten seikkojen perusteella, koska muodoissa on niin paljon vaihtelevuutta.

3.3 Genre rakenteena

Genren kommunikatiivinen päämäärä on yksi tapa hahmottaa genre. Toinen tyypillinen teoreettinen katsantokanta genreen on nähdä genre rakenteena ja keskittyä tutkimaan tekstin ja genren rakennetta. Tämän näkemyksen mukaan genre rakentuu jaksoiden ja vaiheiden kautta. (Eggins & Martin 1997: 235–236; Martin 1997: 6)

Esimerkiksi J. R. Martin (1997: 13) näkee, että juuri tekstien rakenteesta löytyvien jaksoiden ja vaiheiden tarkastelu on olennaista ja tarpeellista genren tunnistamiselle ja määrittämiselle. Tekstin kokonaisrakenteen tarkastelu nähdäänkin näin keskeisenä genreä määrittävänä ja genrejä toisistaan erottavan tekijänä (Raevara & Sorjonen 2006: 126). Rakenteen muodostavat jaksot ja vaiheet toteuttavat genren kommunikatiivisia päämääriä (Heikkinen & Voutilainen 2012: 26). Genren rakennetta korostavien teorioiden mukaan tekstin kommunikatiiviset päämäärät eivät ole kuitenkaan samalla tavalla genreä määrittäviä tekijöitä kuin tekstien kokonaisrakenteeseen liittyvät vaiheet ja jaksot (Honkanen & Tiililä 2012: 208). Keskeinen tutkimuskohde on kommunikatiivisten päämäärien sijaan tarkastella sitä, kuinka ja millaisilla kielellisillä toiminnoilla tekstin kokonaisrakenteen ja tätä kautta genre muodostuu (Bider & Conrad 2009: 16, 50) Tämä tarkoittaa, että tekstien rakenteen kautta genreä tutkivien tutkimusten lähtökohtana on ensisijaisesti konkreettisten tekstien laadullinen ja määrällinen analyysi (Bider & Conrad 2009: 17–18; Heikkinen & Voutilainen 2012: 24).

Genren rakenteen kielitieteelliseen tutkimiseen on erityisesti keskittynyt systeemis-funktionaalinen kielentutkimus ja sen piirissä muodostunut niin sanottu Sydneyn koulu-kunta. He havaitsivat, että kieli vaihtelee tilanteittain ja että sanastolliset ja kieliopilliset piirteet vaihtelevat tekstin jaksojen tai vaiheiden mukaan. (Heikkinen & Voutilainen 2012: 25) Systeemis-funktionalisti ja Sydneyn koulukuntalainen Suzanne Eggins (2004: 3) katsookin, että merkittävä tutkimuskohde genrenanalyysissä on se, kuinka kieli on järjestynyt (kielen)käytössä. Huomattavaa on, että kielenkäytössä kieli järjestyy juuri jaksoiksi ja vaiheiksi.

Genren rakennetta tutkinut on myös Ruqaiya Hasan, joka on tehnyt työtään systeemis-funktionaalisen teorian kehittäneen M. A. K. Hallidayn kanssa (Shore 2012a: 150). Hasan on kehittänyt teoreettisen käsityksen tekstien (ja genren) kokonaisrakenteen muodostumisesta (Heikkinen & Voutilainen 2012: 25).

3.3.1 Hasan ja genren yleinen rakennepotentiaali

Hasanille (1979: 369; 1989a: 56, 68) teksti on ennen kaikkea merkityksen yksikkö. Tekstin tutkiminen on taas ennen kaikkea kielen tutkimista. Hän tarkoittaa tällä sitä, että tekstissä kieli toimii funktionaalisesti jossakin kontekstissa. Kielellä siis tehdään jokin toiminto. Tästä syystä tekstin kokonaisrakenteen ainekset (*elements*), vaiheet tai jaksot määrittäytyvät sen mukaan mitä ne tekevät tekstin rakenteessa. Tekstin vaiheet voidaan jakaa pakollisiin ja valinnaisiin vaiheisiin.

Kuvatessaan genren vaiheittaista rakentumista Hasan (1989a: 64–66) esittää ajatuksen *genren yleisestä rakennepotentiaalista (generic structure potential)*. Genren yleinen rakennepotentiaali kuvaa sitä, mikä on yleistä tiettyyn genreen kuuluvien tekstien rakenteessa. Tekstin kokonaisrakenteen kannalta olennaiset merkitykset ilmenevät juuri genren yleisen rakennepotentiaalın kautta (Hasan 1989b: 103). Rakennepotentiaali koostuu tekstin pakollisista ja valinnaisista vaiheista. Tekstin pakolliset vaiheet ovat genren yleistä rakennepotentiaalia määrittäviä. Täten ne määrittävät myös genreä. Pakollisuus tarkoittaa, että ne ovat välttämättömiä vaiheita jotta jokin teksti voidaan käsittää kuuluvaksi johonkin genreen. Tekstin valinnaiset vaiheet eivät samalla tavalla ole välttämät-

tömiä, eivätkä ne näin määritäkään genreä kuten pakolliset vaiheet. Valinnaisuus siis tarkoittaa, että valinnaisia jaksoja voi sisältyä genreihin mutta niiden läsnäolo ei ole genreen kuulumiselle välttämätöntä. (Hasan 1989a: 62–66) Tutkimuksessa ei kuitenkaan ole keskitytty vain rakennepotentiaalin välttämättömien jaksosten tutkimukseen, vaan on myös tutkittu yleisesti eri genrejen rakennetta ja havainnollistettu sen rakentumista (Komppa 2006: 306).

3.3.2 Genren skemaattinen rakenne ja funktionaaliset jaksot

Hasanin teoreettisten ajatusten pohjalta Sydneyn koulukunnan edustajat, kuten Eggins ja Martin, ovat kehittäneet ja muokanneet käsitystä genren kokonaisrakenteen rakentumisesta (Heikkinen & Voutilainen 2012: 25). Samoin kuin Hasan (1989a: 56, 68) Eggins (2004: 11, 30) käsittää kielen ja vuorovaikutuksen koostuvan ennen kaikkea merkityksistä ja merkitysten ilmaisemisesta. Näin tekstit ja genret ilmaisevat nimenomaan merkityksiä. Genre on siis väline merkitysten ilmaisemiseen. Kokonaisrakenteen tasolla kaikki tekstit muodostuvat jaksoittain, koska lauseet tai muut vuorovaikutuksen yksiköt ja osat seuraavat lineaarisesti aina toisia osia. Näin yksi osa sisältää yhden merkityksen, jonka kautta seuraava osa tulkitaan. Eli toisin sanoen tekstin jaksot ja vaiheet uudistavat ja luovat näin kontekstia vaiheittain – vaihe ja merkitys kerrallaan. Kaikkia tarkoitettuja merkityksiä ei ole kuitenkaan mahdollista ilmaista samanaikaisesti yhdellä kerralla, ja tästä syystä genren katsotaankin ilmentyvän ja muodostuvan jaksoittain (Heikkinen 2000: 68). Tätä jaksoittaista rakentumista ja muodostumista Eggins (2004: 59–60) kutsuu *genren skemaattiseksi rakenteeksi*, jonka tutkiminen on ennen kaikkea tekstin kokonaisrakenteen ja sen osista rakentumisen tarkastelua.

Eggins (2004: 60–61) jakaa skemaattisen rakenteen kahteen osaan: *muodollisiin ja funktionaalisiin jaksoihin*. Muodollinen jaksotus tarkoittaa tekstin jakamista kappaleisiin ja lukuihin, toisin sanoen muodollisesti yhtenäisiin jaksoihin. Muodollisia jaksoja tutkittaessa korostuu samanlaisuus: jakson osat ovat samanlaisia ja yhtenäisiä tekstin osia. Muodollisten jaksosten kautta ei kuitenkaan ole mahdollista tarkastella, kuinka kukin jakso toimii koko tekstin genren rakentumisessa. Lisäksi, kuten jo Swales (1990: 58) totesi, muodoissa on niin paljon vaihtelevuutta, ettei niiden kautta voi määritellä genreä.

Tästä syystä on tarpeellista tarkastella genren skemaattisen rakenteen toista luokkaa – funktionaalisia jaksoja.

Funktionaalisessa jaksotuksessa genren jaksot määräytyvät sen mukaan, mikä funktio niillä katsotaan olevan. Funktio tarkoittaa sitä, mitä jakso merkitsee – mikä sen funktio on – koko tekstin kannalta. Näillä tekstien kokonaisrakenteesta löytyvillä jaksoilla on kullakin siis oma tehtävänsä – funktionsa – tekstikokonaisuudessa. Funktionaalisia jaksoja tarkasteltaessa on tutkimuksen keskiössä jaksosten osien erilaisuus. Teksti jaetaan erilaisten funktioiden mukaan eri jaksoihin ja osiin. (Eggins 2004: 60–61; Honkanen & Tiililä 2012: 209)

Egginsin (2004: 64–66) mukaan jotkin tekstin jaksot ovat genren kannalta siinä mielessä pakollisia, että niiden voidaan katsoa määrittävän koko genreä. Ilman niitä pakollisia jaksoja, joiden kautta jokin genre määrittyy, jotakin tekstiä ei siis voisi katsoa kuuluvan johonkin genreen. Genreanalyysissä olennaista onkin täten tunnistaa juuri nämä skemaattisen rakenteen pakolliset funktionaaliset jaksot, joiden kautta genre määrittyy. Susanna Shore (2012b: 160–161) kuitenkin muistuttaa ja huomauttaa, että vaiheet ja jaksot eivät välttämättä ole välttämättömiä kaikille genreille. Olennaisempaa on nähdä (tekstien) osat olennaisena osana kokonaisuutta ja osana kokonaisuuden rakentumisessa.

Keskeistä ja olennaista on myös tunnistaa, kuinka skemaattinen rakenne ja funktionaaliset jaksot toteutuvat tekstissä. Tämä on mahdollista vain kieltä tutkimalla, koska genre ja genren skemaattinen rakenne toteutuu loppujen lopuksi aina kielessä ja erilaisissa tavoissa käyttäen kieltä. Kielettä käytetään aina jonkin (päämäärän) tekemiseen tai saavuttamiseen – kielellä tehdään aina jotain. Näin sen tutkiminen, kuinka kieltä käytetään jonkin päämäärän saavuttamiseen, on ennen kaikkea juuri genren määrittelyä ja sen tutkimista. (Eggins 2004: 64–66, 75)

Kootusti voidaan siis sanoa, että genren rakenteeseen huomion kiinnittäminen on merkitysten tarkastelua. Kieli koostuu merkityksistä, mutta kaikkia tarkoitettuja merkityksiä ei ole mahdollista ilmaista samanaikaisesti yhdellä kertaa. Siksi genre muodostuu jaksoittain ja jaksoista ja vaihteista, jotka ilmaisevat yhden merkityksen kerrallaan. Jak-

sojen merkityksistä voidaan puhua myös jaksojen funktiona. Genreanalyysissa voidaan siis keskittyä tutkimaan genreä rakenteena juuri genren funktionaalisten jaksoiden kautta, mikä tarkoittaa sen tutkimista, miten tekstin jaksoissa kielellisesti ilmaistaan erilaisia merkityksiä.

3.4 Genre ja Internet

Lopuksi on syytä sanoa sananen siitä, kuinka genreanalyysissa on otettu huomioon Internet ja Internetin vaikutus genreen. Internet on verrattain tuore vuorovaikuttamisen väline, joka on viime vuosikymmeninä tapahtuneen teknologian nopean kehityksen myötä tullut yhä useamman ihmisen käytettäväksi. Tietokoneiden ja Internetin käyttö kuuluu jo monelle arkipäiväiseen toimintaan. Täten Internetin välityksellä tapahtuva viestiminen ja vuorovaikutus on kasvanut kovalla vauhdilla viime vuosikymmenen aikana (Askehave & Nielsen 2006: 120–121). Tämä kehitys on otettu huomioon myös tutkimuksessa ja genreanalyysissa. Internet ja sieltä löydettävät genret vaikuttavatkin soveltuvan hyvin genreanalyysin kohteeksi.

Internetistä löydettävät genret ovat siis teknologian kehittymisen ja Internetin yleistymisen myötä päätyneet myös kielitieteellisen tutkimuksen kohteeksi. Internet nähdään tällöin välineenä genren tuottamiseen. Internet mahdollistaa uudenlaisen vuorovaikuttamisen, joka tapahtuu tietokoneen avulla. Puhutaan tietokoneen välityksellä tapahtuvasta viestimisestä (engl. computer-mediated communication – CMC), josta voidaan tunnistaa omanlaisiaan kielellisiä toimintoja, joita voidaan käyttää hyödyksi genreanalyysissa. (Giltrow & Stein 2009: 1–2)

Genreanalyttisesti Internet-genret toteuttavat keskeisiä genreanalyttisiä teorioita. Internet-genret vaikuttavat esimerkiksi juuri niissä toteutettavien kommunikatiivisten päämäärien tavoittelun määrittelemiltä ja siksi tutkimuksenkin lähtökohdaksi voidaan valita kommunikatiivisten piirteiden tarkastelu (Lomborg 2011: 58, 68). Toisaalta Internet-genret on nähty ennen kaikkea funktionaalisesti määriteltävinä. Internet-genreissä nähdään siis ilmentyvän useita erilaisia funktioita. Nämä funktiot toteutuvat Internetin

käyttäjien tietokoneen välityksellä tuottamasta vuorovaikutuksesta. (Giltrow & Stein 2009: 11)

Internetistä löydetty ja tuotetut genret – Internet-genret – soveltuvat siis genreanalyysin avulla tutkittaviksi. Ne voidaan käsittää funktionaalisina genreinä, jolloin niiden funktioiden tarkastelu on keskeistä. Tämä on mahdollista tarkastelemalla löydettäviä funktionaalisia jaksoja. Internet-genreissä jaksojen voidaan nähdä syntyvän käyttäjien tai osanottajien tuottamassa vuorovaikutuksessa, johon siis tutkimuksenkin on syytä suuntautua.

4 KESKUSTELU JA VUOROVAIKUTUS TUTKIMUKSEN KOHTEENA

Tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat ovat genreanalyysissa ja keskustelunanalyysissa. Tässä luvussa esittelen toisen tutkimuksen teoreettisista lähtökohdista: keskustelunanalyysin. Keskustelunanalyysia käytetään tutkielmassa myös teoreettisena menetelmänä. Lopuksi esittelen lyhyesti puheaktiteoriaa ja siihen kuuluvaa teoreettista käsitystä puhefunktioista.

4.1 Keskustelunanalyysin lähtökohtia

John Heritage (1996: 234) on havainnoinut, että yhteiskunnassa keskustelu ja puhe ovat vallitsevia vuorovaikuttamisen välineitä. Tästä syystä keskustelun tutkimukseen on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Keskustelunanalyysi keskittyykin tutkimaan ihmisten välistä vuorovaikutusta ja ennen kaikkea keskustelua. Pyrkimyksenä on kuvata niitä toimintoja, joita ihmiset tuottavat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa keskenään ja yrittävät näin ymmärtää toisia ja toisaalta tulla itsekkin ymmärretyksi. (Hakulinen 1989a: 41) Keskustelunanalyysin tarkoituksena nähdäänkin olevan niiden tapojen ja toimintojen kuvaus, joilla sosiaalinen vuorovaikutus rakentuu ja tehdään mahdolliseksi (Goodwin & Heritage 1990: 283)

Keskustelunanalyysia ohjaa ajatus siitä, että sosiaalinen vuorovaikutus on institutionaalisesti järjestynyttä ja rakentunutta (Heritage & Clayman 2010: 13). Lähtökohtana siis on, että ihmisten välinen vuorovaikutus on kokonaisuudessaan rakenteellisesti järjestynyttä (Raevaara 1998: 75). Keskustelunanalyysia kehittäneen Heritagen (1996: 263) mukaan juuri vuorovaikutuksen rakenteellinen järjestymisen onkin yksi keskeisimmistä keskustelunanalyysin perusolettamuksista. Järjestymisen ajatuksen kautta täsmentyy yksi merkittävä keskustelunanalyysin (tutkimus)kysymys: *why that now* (Heritage & Clayman 2010: 14). Tämä tarkoittaa sen tarkastelua, miksi jokin toiminto tapahtuu jollakin hetkellä vuorovaikutustilanteessa.

Keskustelunanalyysia ohjaa vahvasti myös käsitys kontekstista. Olettamuksena on, että vuorovaikutuksessa otetaan huomioon konteksti. Puhutaan *kaksoiskontekstuaalisuudesta*. Tämä tarkoittaa yksinkertaistettuna sitä, että kommunikatiivisen toiminnan merkitys on aina sekä kontekstin muovaamaa että kontekstia uudistavaa. (Heritage 1996: 236–237; Heritage & Clayman 2010: 15)

Kaksoiskontekstuaalisuus tarkoittaa siis kontekstin vaikuttavan vuorovaikutukseen kaksinkertaisesti niin, että toiminnot vuorovaikutuksessa ymmärretään ja muotoillaan suhteessa niitä edeltäviin toimintoihin. Konteksti siis muovaa vuorovaikutusta. Toisaalta jokainen toiminto muodostaa kontekstin sitä seuraaville toiminnoille ja on näin kontekstia uudistavaa. Näin yksittäiset toiminnot ovat osa sekventiaalista toimintaympäristöä, johon suhteutettuna seuraavia toimintoja vuorovaikutuksessa muovataan ja ymmärretään. (Goodwin & Heritage 1990: 289; Heritage 1996: 278–279) Vuorovaikutuksen osanottajat siis huomioivat kontekstin toiminnoissaan ja suhteuttavat toimintojaan kontekstiin. Eräs keskustelunanalyysin perusolettamuksista ja tutkimuksen lähtökohdista onkin tarkastella, kuinka keskustelun osanottajat osoittavat tulkintaansa vallitsevasta kontekstista omilla toiminnoillaan, mikä siis muovaa ja uudistaa kontekstia (Heritage 1996: 236–237; Raevaara & Sorjonen 2012: 525).

Keskustelunanalyysin perimmäisenä tavoitteena on ennen kaikkea kuvata ja eksplikoida niitä kompetensseja, jotka muodostavat tavallisten sosiaalisten toimintojen perustan. Keskiössä on tavallisten ihmisten arkipuhe, josta keskustelunanalyysi kuvaa menettelytapoja ja oletuksia, joiden varassa vuorovaikutusta ja sen tulkintaa tuotetaan. (Heritage 1996: 236; Pomerantz & Fehr 1997: 166) Olennaista onkin juuri sen selvittäminen ja tarkastelu, kuinka vuorovaikutuksessa osanottajat itse tulkitsevat vuorovaikutustilannetta ja siinä tapahtuvia ja tehtäviä toimintoja (Raevaara & Sorjonen 2012: 527).

4.2 Vuorovaikutuksen sekventiaalisuus

Kuten jo edellä todettua, keskustelunanalyysissa on keskeistä käsitys vuorovaikutuksen rakenteellisesta järjestymisestä. Vuorovaikutuksella on oma muotonsa ja rakenteensa

(Schegloff 2007: 1). Eräs keskustelunanalyysin tehtävistä onkin juuri tarkastella ja kuvata vuorovaikutuksen rakennetta. Rakenteellisuus tarkoittaa niin vuorovaikutuksen sisäistä rakennetta kuin sen sekventiaalista rakennetta (Raevaara 1998: 75; Wooffitt 2005: 8).

Keskustelunanalyttisen tutkimuksen kohteena ovatkin tavat, joilla vuorovaikutuksessa suoritetaan erilaisia toimintoja sijoittumalla ja osallistumalla toimintajaksoihin. Toimintajaksot koostuvat puhejaksoista eli sekvensseistä. Koska vuorovaikutus jäsentyy vuoroittain, vuorovaikutuksen osanottajat esittävät toimintajaksoissa oman tulkintansa ja määritelmänsä vuorovaikutuksen senhetkistä tilanteesta. Samalla jaksot ohjaavat seuraavan jakson määritelmää. Tämä muodostaa vuorovaikutuksen sekventiaalisen rakenteen. (Heritage 1996: 240, 257)

Keskustelunanalyysissa eräs keskeisistä tutkimuskohteista on tarkastella, kuinka toimintoja tuotetaan juuri jaksoissa (Hutchby & Wooffitt 1998: 14). Jaksot nähdään keskustelunanalyysissa välineenä, jolla tuotetaan jokin toiminto jossakin vuorovaikutustilanteessa (Schegloff 2007: 2). Vuorovaikutus nähdäänkin täten koostuvan toimintavaiheista tai -jaksoista, joissa tehdään jokin tietty toiminto (Raevaara & Sorjonen 2006: 126). Toimintajaksoilla on merkityksensä koko keskustelun tai vuorovaikutustilanteen kannalta, ja toiminto on määriteltävä juuri kokonaisuuden kannalta.

4.2.1 Vierusparit

Vuorovaikutukselle on tyypillistä, että tietyntyypiset lausumat ilmaistaan pareittain. Näitä kutsutaan *vieruspareiksi* (engl. adjacency pairs). (Hutchby & Wooffitt 1998: 39) Vierusparin käsite on peräisin Sacksilta (Heritage 1996: 240; Raevaara 1998: 76). Vieruspari on kahden lausuman jakso, jossa lausumat ovat vierekkäisiä ja eri puhujien tuottamia. Vieruspariin kuuluvia lausumia yhdistää vierekkäisyyden lisäksi tietynlainen yhteenkuuluvuus. Tämä tarkoittaa, että vieruspari on jäsentynyt etujäseniksi (engl. first pair parts) ja jälkijäseniksi (engl. second pair parts). (Schegloff & Sacks 1973: 295–296). Vierusparin etu- ja jälkijäsenet ovat yhteenliittyneitä niin, että tietty etujäsen vaatii seurakseen tietyn jälkijäsenen tai jälkijäsenten joukon. Vierusparirakenteen tarkoitukse-

na on toimia välineenä, jolla osoittaa tulkintaa senhetkisestä vuorovaikutustilanteesta. Vierusparijäsennyksellä vuorovaikutuksen osallistujat siis osoittavat tulkintaa toistensa toiminnoista ja sijoittavat vuoronsa vallitsevaan vuorovaikutuksen tilanteeseen. (Goodwin & Heritage 1990: 288; Heritage 1996: 240).

Edellä mainitut piirteet eivät kuitenkaan määritä, millaisena vierusparirakenne erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toteutuu (Raevaara 1998: 79). Vuorovaikutustilanne ei nimittäin ole vain loputon sarja kyseisessä vuorovaikutustilanteessa tarkasti mahdolliseksi rajattuja vieruspareja. Jäsennyksessä vallitsee ennen kaikkea olettaus, että tietty jälkijäsen on ymmärrettävä suhteessa edeltävään etujäseneseen. Tämä antaa niille niiden merkityksen toimintoina. (Heritage 1996: 257)

Vieruspareja tarkasteltaessa on aluksi tunnistettava vierusparirakenne, minkä jälkeen on nimettävä sekä etu- ja jälkijäsen. Tällä tavoin vierusparin piirteitä havainnoidaan. Tämän jälkeen on tarkasteltava, millaisia etu- ja jälkijäsen ovat rakenteeltaan. On myös tarkasteltava, millaisessa laajemmassa toimintajaksossa ne esiintyvät ja mitä keskustelussa seuraa tarkasteltavan vierusparirakenteen ilmaisemisesta. (Raevaara 1998: 82–86)

On myös muistettava, että vierusparirakenteessa vallitsee olettaus, että tietty etujäsen vaatii seurakseen tietynlaisen jälkijäsenen. Etujäsen siis synnyttää oletuksen ja odotuksen sitä seuraavasta jälkijäsenestä. Lisäksi tietynlaisiin etujäseniin tietynlaiset jälkijäsenet ovat preferoituja eli ne ovat solidaarisesti hyväksytyimpiä vastineita. Esimerkiksi kutsuun on preferoitua vastata hyväksymällä kutsu. (Heritage 1996: 261–265; Schegloff 2007: 16) Preferoimattoman jälkijäsenen tuottaminen aiheuttaa vuorovaikutuksessa erilaisia toimintoja, joilla yritetään lievittää preferoimattoman jälkijäsenen tuottamaa ongelmallisuutta. Tällaisia keinoja ovat esimerkiksi viivytys, monipolvisuus ja selittely. (Tainio 1998: 96–104)

4.2.2 Dialogipartikkelit ja minimipalaute

Lyhyitä, ilman leksikaalista sisältöä olevia ilmauksia kutsutaan keskusteluanalyysissä usein *minimipalautteeksi*. Niillä on oma roolinsa vuorovaikutuksen rakentumisessa: ne

ovat lyhyitä tapoja tehdä toiminto vuorovaikutuksessa. Nimensä mukaisesti minimipalautteita käytetään vuorovaikutuksessa usein juuri palautteen ilmaisemiseen. Niillä ilmaistaan esimerkiksi tarkkaavaisuutta, samanmielisyyttä ja monenlaisia erilaisia emotionaalisia reaktioita. (Sorjonen 1988: 210–212, 218)

Minimipalautteiksi on myös usein laskettu sellaiset *dialogipartikkelit* (esimerkiksi *mm, joo, niin*), jotka muodostavat yksin vuoron keskustelussa (Hakulinen 1998: 50–51). Usein niitä käytetään osoittamaan vain samanmielisyyttä, hyväksymistä tai kuulolla oloa (Hakulinen 1989b: 98). Dialogipartikkeleita voidaankin pitää pienimpinä kielellisinä keinoina osallistua keskustelun vuorovaikutukseen: ne kykenevät muodostamaan lausuman, puheenvuoron ja kielellisen toiminnan tai kokonaisuuden yksin (Sorjonen 1999: 170–172). Dialogipartikkeleita ilmaistaan usein keskustelussa lähellä puhujanvaihdoskohtaa (Hakulinen 1998: 50–51). Lisäksi dialogipartikkeleilla voidaan tehdä monenlaisia kielellisiä tekoja. Niitä voidaan käyttää ilmaisemaan juuri kuulolla oloa, ymmärtämistä ja saman- tai erimielisyyttä edelliseen vuoroon. Dialogipartikkeleilla voidaan myös osoittaa otetaanko edellinen vuoro uutena vaiko tunnettuna tietona. (Sorjonen 1999: 172, 175)

4.3 Puheakteista

Vuorovaikutukselle on luonteenomaista, että sillä on merkitys – sillä tarkoitetaan jotain. *Puheaktiteoria* on väline vuorovaikutuksen ymmärtämiseen ja määrittelyyn. Puheaktiteoriassa nähdään, että keskustelussa vuorovaikutus toteutuu *puheakteina*. Tämä tarkoittaa, että puhe muodostuu akteista eli teoista, joita tehdään vuorovaikutuksessa: esimerkiksi väitteistä, kysymyksistä, käskyistä ja lupauksista. (Searle 1969: 3, 16) Puheaktiteoriassa kielenkäyttö ymmärretään siis tekemiseksi eli toisin sanoen kielellä tehdään aina jotain (Schiffrin 1994: 60). Tutkimuksessa tällöin tarkastellaan, millaisia teoista, toiminnoista ja funktioista kielenkäyttö vuorovaikutuksessa muodostuu (Wunderlich 1980: 291). Toisin kuin keskusteluanalysissa puheaktiteoriassa puheakteja ei ymmärretä kuitenkaan ainoastaan vuorovaikutuksessa toteutuvina toimintoina, joita vuorovaikutuksen osanottajat tuottavat. Puheaktiteoriassa keskeistä on myös se, mitä tarkoitetaan

ei pelkästään se mitä tehdään. Olennaista on siis pyrkimys selvittää ja tarkastella vuorovaikutuksen osanottajien tarkoittamia merkityksiä. (González-Lloret 2010: 60–61) Keskusteluanalyyseissa taas keskeistä on se, kuinka jokin kielellinen toiminto tai teko tulkitaan vuorovaikutuksessa.

Puheaktiteoriassa lausumat siis käsitetään kielellisiksi teoiksi, joilla on jokin merkitys. Puheaktit ovat näin kielellisiä tekoja, joissa ilmaistaan merkitys. Näitä puheakteja voidaan luokitella erilaisiin puheaktityyppeihin, joilla on puheaktimerkitys. Tämä tarkoittaa juuri lausumien ja puheen muodostumista esimerkiksi väitteiksi, kysymyksiksi tai käskyiksi – lausumiksi, joilla on merkitys. On kuitenkin huomattava, että lausumassa voi ilmetä samanaikaisesti useita erilaisia (puheakti)merkityksiä. Lausumalla voi siis olla useita puheaktifunktioita. Kysymys voi esimerkiksi puheaktifunktioltaan väite tai pyyntö. (Larjavaara 2007: 481–483, 489–491)

Yksinkertaistetusti voidaan siis sanoa, että lauseilla ja lausumilla voi olla useita vaihtelevia puhefunktioita, joista voidaan puhua niiden toissijaisina funktioina tai merkityksinä. Esimerkiksi väitelause voi olla toissijaiselta funktioltaan käsky tai kysymys. (Hakulinen & Karlsson 1988: 276–293) Useista puhefunktioista on kielitieteessä puhuttu myös epäsuorina puheakteina (Searle 1992: 142–144; Saeed 2009: 241–248). Searle (1992: 143) ymmärtää useat puhefunktiot tai epäsuorat puheaktit niin, että toinen puheakti (tai funktio) ilmaistaan eksplisiittisesti ja toinen implisiittisesti.

Keskustelu ja vuorovaikutus siis käsitetään koostuvan vuorovaikutuksen osanottajien ilmaisemista merkityksistä, jotka toteutuvat kielellisinä tekoina – puheakteina. Merkityksiä on mahdollista ilmaista useita samanaikaisesti. Analyysissa onkin keskeistä keskittyä selvittämään tarkoitettuja merkityksiä. Onhan selvää, ettei esimerkiksi kysymystä "Onko sinulla kelloa?" useinkaan tarkoiteta suoraksi kysymykseksi, jolla tavoitellaan tietoa asiasta omistaako joku kellon. Tarkoitettu merkitys ja kysymys onkin tosiasiaassa: "paljonko kello on?". On myös mahdollista tulkita vielä toisenlainenkin merkitys. Kysymys voidaan käsittää puhefunktioiltaan ei kysymykseksi vaan kehotukseksi – "kerro, paljonko kello on". Onkin siis olennaista yrittää selvittää lausumien todelliset puhefunktiot.

5 FACEBOOK-KESKUSTELUN GENREN FUNKTIONAALISIA JAKSOJA

Tässä tutkielmani analyysiluvussa tarkastellaan ja tutkitaan suomalaisen rockyhtye CMX:n Facebook-sivuilla käytäviä keskusteluita. Keskusteluksi on tässä tutkimuksessa määritelty CMX:n sivuilla keskustelun aloittava CMX:n statuspäivitys ja sitä seuraavat kommentit.

Analyysissa esitän esimerkkien avulla havainnollistaen, kuinka genre rakentuu keskusteluissa jaksoittain ja millaisista jaksoista se koostuu. Aineistosta erittelen keskusteluanalyysittiset ainekset, joiden kautta keskustelu ja vuorovaikutus rakentuu. Tätä kautta määrittelen, millaisia genren funktionaalisia jaksoja aineistosta on löydettävissä. Analyysiluku onkin jaoteltu alalukuihin sillä perusteella, millainen kyseisen funktionaalisen jakson funktio on.

5.1 Esitystavallisia huomioita

Facebookilla on oma muotonsa ja omat esitystavalliset erityispiirteensä. Samoin Facebook-keskustelu näyttää tietynlaiselta ja on muodoltaan tietynlainen. Tässä tutkielmassa ei kuitenkaan kiinnitetä tutkimuksen huomiota genren muodollisiin seikkoihin. Siksi olen muuttanut ja mallintanut aineistoni Facebook-keskustelut sellaisiksi, että ne näyttävät Microsoft Officen Word -ohjelmiston tuotteelta. Esimerkissä (1) näkyy, millaisessa muodossa Facebook-keskustelut tässä tutkielmassa esitetään.

- (1) **CMX:** Aamun kirkastuessa huomaamme, että studio on joen rannassa ja aurinko irvistää sisään seinän kokoisesta ikkunasta.
(*Poistettu yksi kommentti*)
Antti: Tulee valoisa albumi.
(*Poistettu kuusi kommenttia*)

Teksti on siis muutettu Word-tiedostomuotoon. Olen poistanut tekstistä Facebookin ohjelmiston tekstejä. Tällaisia ovat esimerkiksi päivämäärät ja kellonajat. Samoin Facebookin valintapainikkeiden tekstit (esimerkiksi tykkää-painike) on poistettu. Niitä teks-

tejä ja niiden funktioita ei tässä tutkielmassa tutkita, koska ne eivät ole keskustelijoiden itse tuottamia, ja tästä syystä niitä ei ole tarpeellista esimerkeissä esittää. Keskusteluiden kommentit on säilytetty alkuperäisessä kirjoitusasussaan ja mahdolliset kirjoitusvirheet ovatkin kommentoijien itse tekemiä. Keskusteluiden kommenttien ja statuspäivitysten kirjoitusasuun ei puututa tai oteta kantaa ellei se ole välttämätöntä analyysin ymmärryksen kannalta.

Olen lihavoanut kommentoijien nimet, mutta säilyttääkseni ja kunnioittaakseni heidän anonymiteettiään olen poistanut heidän sukunimensä esimerkkien teksteistä. CMX tosin yhteenä esiintyy sillä koko nimellä, jolla he kollektiivina Facebookissa esiintyvät – eli CMX. Kommentit erotan keskustelijoiden nimistä selkeyden vuoksi kaksoispisteellä, ja jokaisen kommentoijan kommentti on sijoitettu alkavaksi omalta riviltään.

Esimerkeissä esitän aina keskustelun aloittavan CMX:n statuspäivityksen ensimmäisenä. Keskustelun aloittavaa statuspäivitystä seuraavia kommentteja on keskusteluissa runsaasti, eikä niiden kaikkien esittäminen esimerkkien yhteydessä ole mitenkään mahdollista tai tarpeellistakaan. Esitän siis vain ne kommentit, joihin analyysissäni viittaan. Esimerkkeihin olen sulkeiden sisään omalle rivilleen kursivoillani merkinnyt, jos esimerkeistä on poistettu tai pikemminkin jätetty merkitsemättä kommentteja, joita ei esimerkiksi analyysissä käsitellä.

Ennen esimerkkien esittämistä esitän yleiskuvauksen esitettävän keskustelun sisällöstä. Tämä sen vuoksi, että olisi mahdollista saada jonkinlainen auttava yleiskäsitys siitä, millaiseen kontekstiin keskustelut ja kommentit sijoittuvat ja suhteutuvat. Tärkein keskustelun kontekstia ohjaava ja luova tekijä on keskustelun aloittava statuspäivitys. Muuten sisältöön tai keskusteluiden aiheisiin ei oteta kantaa.

Esimerkkien esittämisen jälkeen seuraa analyysini kyseisestä esimerkistä. Tarkastelen, millaisista keskusteluanalyytisistä aineksista esimerkki koostuu ja mitä ne merkitsevät koko keskustelun kannalta. Tätä kautta määrittelen ja perustelen, millaiseen genren funktionaaliseen jaksoon esimerkit kuuluvat. Analyysi on jaoteltu alalukuihin juurikin sen mukaan, millaisen genren funktionaalisen jakson esimerkit muodostavat.

5.2 Tiedon tavoittelu

Facebook on luonteeltaan ja tarkoitukseltaan suunniteltu mahdollistamaan monenlainen vuorovaikuttaminen. Tämä on hyvin selvästi havaittavissa tutkielmani aineistosta. Tyypillisenä vuorovaikuttamisen keinona on usein kysymys-vastaus-vierusparirakenne. Aineiston keskusteluissa esitetäänkin useita kysymyksiä ja vastauksia.

Esimerkissä (2) on havaittavissa tyypillinen kysymyksen ja vastauksen vierusparirakenne. CMX kertoo statuspäivityksessään harjoituksiensa sujumisesta ja tuloksista. Päivityksessä on selkeä kirjoitusvirhe: puhutaan laukusta laulun sijaan. Tämän tosiasian varmentaa statusta seuraava ensimmäinen kommentti, joka on CMX:n huomautus kyseisestä kirjoitusvirheestä. Kommentit ja keskustelu päivityksen jälkeen koskevatkin lähinnä tätä kirjoitusvirhettä. Poikkeuksen muodostaa Juhan esittämä kysymys, joka on siis havaittavissa esimerkissä (2).

- (2) **CMX:** Tämänpäiväisten treenien saldona oli kolmen lisäsovitetun laukun lisäksi albumin uusi nimi
CMX: Laukunpa hyvinkin.
Juha: Tohditteko paljastaa albumin (työ)nimeä vielä tässä vaiheessa?
CMX: Ja mihin se nimi katosi. Hyvin toimii fäsäri kännykässä.
CMX: "Keskinäisen kommunikaation kultakaivos"
(Poistettu 17 kommenttia)

Esimerkistä on havaittavissa Juhan suoranaisesti esittämä kysymys. Juha selkeästi kiinnittää huomionsa CMX:n keskustelun aloittavaan päivitykseen, jossa albumin nimeen viitataan, mutta jätetään kertomatta. On varsin merkillepantavaa, että Juha ei kysy suoraan mikä on albumin nimi, vaan kiertäen kysyy *tohditteko paljastaa albumin (työ)nimeä*. Kysymys on kuitenkin tulkittava kysymykseksi albumin nimestä eikä kysymykseksi siitä paljastetaanko nimi vai ei. Tämä tulkinta saa tukea CMX:n kahdesta kommentista, jossa Juhan kysymykseen vastataan.

CMX:n ensimmäisessä vastauskommentissa (*Ja mihin se nimi katosi. Hyvin toimii fäsäri kännykässä*) ei vielä vastata Juhan esittämään kysymykseen. Kommentissa selitetään pikemminkin albumin nimen puuttumista keskustelun aloittavasta päivityksestä. Seli-

tykseksi tai selonteoksi kerrotaan kännykän toiminta. Tässä kommentissaan CMX selvästi tulkitsee sekä aloittavaa statuspäivitystä että Juhan kysymystä. Näin CMX:n vastauskommentti suhteutuu kahtaalle. Selitys nimen puuttumisesta saa merkityksensä Juhan kysymyksen kautta, mutta siinä myös viitataan alkuperäiseen statuspäivitykseen ja siihen, että nimi puuttuu alkuperäisestä statuspäivityksestä. Varsinainen vastaus Juhan esittämään kysymykseen esitetään omana kommenttinaan vasta tämän selityksen jälkeen.

Myös seuraavassa esimerkissä (3) on sekä kysymys että vastaus. CMX:n statuspäivitys koskee jälleen harjoitusten sujumista. Samalla kerrotaan tangolaulaja Eino Grönin kohtaamisesta. Keskustelussa kiinnitetään huomio lähinnä tähän Eino Grönin kohtaamiseen ja hänen painitaustansa mainitsemisen kommentoimiseen. Iiro kuitenkin esittää kysymyksen, joka ei liity Eino Grönin kohtaamiseen.

- (3) **CMX:** Tänään pidettiin viimeinen harjoitussessio ennen studioon menoa. Tilanne huipentui lounaalta palatessa kun käytällä soittotilamme edessä pasteeraili ilmielävänä Eino Grön. Ujous iski, emmekä kehdanneet pyytää vanhaa painijaa kanssamme rokkaamaan.
(Poistettu neljä kommenttia)
Iiro: Ehtiikö uusi levy joulumyyntiin?
(Poistettu yksi kommentti)
CMX: Iiro, ei tule uusi levy vielä tänä vuonna. Sinkku ehkä.
CMX: Ja pikku tarkennuksena vielä: levyn äänitysaikataulu on optimistinen kaksi ja puoli kuukautta.

Iiro kysyy suoraan *ehtiikö uusi levy joulumyyntiin?* CMX:n aloittavassa päivityksessä puhutaan *studioon menemisestä*, ja tästä huomiosta on tulkittava Iiron kysymyksen saavan pohjansa ja käyttövoimansa: Iiro ymmärtää *studioon menemisen* johtavan *uuteen levyyn*. CMX vastaa Iiron esittämään kysymykseen suoraan. Vastaus on kohdennettu suoraan Iirolle tarkoitetuksi nimeämällä Iiro vastauskommentin aluksi. Olettavasti tämä johtuu siitä syystä, että kysymyksen ja vastauksen välissä on yksi kommentti (joka on siis esimerkistä poistettu).

CMX vastaa Iirolle, että levy ei ilmesty vielä tänä vuonna. Lisäksi pehmittääkseen tätä kieltävää vastausta CMX kuitenkin ilmoittaa, että *sinkku ehkä* ilmestyy vielä *tänä vuon-*

na. Toisessa kommentissaan CMX ikään kuin antaa selityksen sille, miksi levy ei ehdi joulumyyntiin. Tämä kommentti on ymmärrettävä suhtautuvan kahtaalle: toisaalta se selittää vastausta Iron esittämään kysymykseen, toisaalta se taas tarkentaa aloittavan statuspäivityksen tietoja antamalla tietoja siitä, kuinka kauan studiotyöskentelyn olisi tarkoitus kestää.

Aineistosta on siis havaittavissa, että keskusteluissa kysytään usein jotain. Kysymykset ovat tulkittavissa suhteessa CMX:n keskustelun aloittavaan statuspäivitykseen, ja ne on ymmärrettävä juuri yhtyeelle esitettyksi. Tämä tulkinta saa tukea esimerkeistä (2) ja (3), joissa juuri CMX onkin vastannut esitettyihin kysymyksiin. Toisenlainen tilanne on havaittavissa esimerkissä (4).

Esimerkin (4) keskustelun aloittavassa statuspäivityksessään CMX kertoo uuden CMX-levyn äänitysten alkamisesta ja toteaa sen olevan jännittävää. Kommentointi ja keskustelu tämän jälkeen koskee perhosten vatsassa olemista ja ilmaisee kannustusta levyn suhteen. Ville esittää kysymyksen, joka muistuttaa esimerkissä (2) Juhan esittämää kysymystä. Tällä kertaa kysymykseen ei kuitenkaan vastaa yhtye itse.

- (4) **CMX:** Huomenna aloitamme uuden CMX-levyn äänitykset. Vatsassa on iso perhonen.
(Poistettu kymmenen kommenttia)
HP: Millon on laskettu aika?
Ville: HP, muistelen tammikuulle luvatus. Voin olla väärässäkin
(Poistettu 18 kommenttia)

HP kysyy *millon on laskettu aika* tarkoittaen, että koska levyn äänitykset valmistuvat tai milloin levy julkaistaan. Kysymykseen ei vastaakaan tällä kertaa yhtye vaan Ville. Ville vastaa HP:n esittämään kysymykseen, mutta lieventää vastaustaan puhumalla *muisteleminen* ja toteamalla hänen mahdollisuudestaan olla väärässä kyseisessä asiassa. Epävarmuudella Villen voidaan nähdä osoittavan, että kysymystä ei ollut osoitettu hänelle. On myös huomattavaa, että samoin kuin CMX esimerkissä (3), Villekin kohdentaa vastauksensa juuri vastaukseksi HP:n esittämään kysymykseen nimeämällä HP:n vastauskommenttinsa alussa.

Edellä esitetyt esimerkit sisältävät kysymyksiä, jotka ovat luonteeltaan suoria ja liittyvät johonkin konkreettiseen asiaan (levynjulkaisuun), josta kaivataan lisää tietoa. Esimerkissä (5) on kaksi luonteeltaan erityyppistä kysymystä. Päivityksessään CMX kuvaa harjoitustensa sujumista ja siellä tapahtunutta haastattelua. Kommenteissa ja keskustelussa käsitellään tulevan levyn sisältöä ja sen odottamista.

- (5) **CMX:** Tänään poikkeuksellisen antoisa treenisessio. Kaksi uutta laulun luonnosta syntyi Rasion polvekkaista riffeistä. Paikalla oli myös mediaa: Timo Isoaho Soundista tenttasi meitä tekeillä olevasta levystä. Vastaukset olivat maailmojasyleileviä. Kuvista tuli rumia.

Ari: mitä tarviiko velhojen treenata?

Mikael: Erikoista, että aina kun syntyy Rasion riffeistä, se mainitaan erikseen.

(Poistettu yksi kommentti)

CMX: Toki se mainitaan erikseen, kun Rasio ei niin vaan luovu riffeistään. Velhoista emme tiedä, mutta meidän täytyy treenata. Laulut pitää houkutella pimeästä tähän maailmaan, ja se maailmojen välinen vahti on usein mustasukkainen ja kiero.

(Poistettu kolme kommenttia)

Ari esittää kysymyksen yhtyeelle, mutta kysymys on puhefunktioltaan enemmänkin ihmettelyä *treenaamisen* tarpeellisuudesta kuin varsinainen suora kysymys, siitä *tarvitseeko velhojen* (eli yhtyeen) *treenata*. Mikaelin kommentti ei ole muodoltaan varsinaisesta kysymys, mutta se selkeästi kuitenkin vaatii selitystä sille, että *Rasion riffeistä mainitaan erikseen*. Toisin sanoen Mikaelin kommentti vaikuttaa kysyvän: miksi *Rasion riffeistä* pitää aina mainita erikseen. Tämä tulkinta on todennettavissa CMX:n vastauskommentista, jossa vastataan molempiin kysymyksiin, jotka Ari ja Mikael ovat kommentteissaan esittäneet.

CMX aloittaa kommenttinsa vastaamalla Mikaelin perustelua vaativaan kysymykseen. Vastaus onkin juuri selittelyä ja perustelua sille, miksi alkuperäisessä päivityksessä oli syytä mainita juuri *Rasion riffit*. Tämän jälkeen CMX esittää vastauksen Arin ihmettelevään kysymykseen. CMX toteaa harjoittelun olevan yhtyeelle tarpeellista ja esittää mielipiteensä tueksi ja selitykseksi harjoittelun tarpeellisuudelle vertauskuvallisen selityksen laulujen luonteesta.

Seuraavassa esimerkissä (6) CMX kertoo keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä jälleen harjoitteluidensa tuloksista. Statusta seuraavat kommentit kiinnittävät huomionsa statuspäivityksen lopussa olevaan toteamukseen *sähkö haisee*. Tätä toteamusta tulkitaan sitten statuspäivitystä seuraavassa kommentoinnissa ja keskustelussa paljon ja monella erilaisella tavalla, kuten seuraavan esimerkin (6) kahdesta kommentista on havaittavissa.

- (6) **CMX:** Treenisessiot jatkuivat. Seinällä viidentoista työnlaisen laulun nimet ja nimien vieressä monenlaisia vaihemerkintöjä. Sähkö haisee.
(Poistettu kuusi kommenttia)
Aleksi: Sähkö haisee = akustista musiikkia tulossa?
Kai: Se akustisen räminä lisää toiveikkuuttani.
(Poistettu neljä kommenttia)

Aleksi viittaa kommentissaan CMX:n statuspäivityksen lopun toteamukseen *sähkö haisee*, jota hän sitten kommentissaan tulkitsee kysymyksen muodossa. Aleksin tulkinta suuntautuu kahtaalle: Aleksi selvästi ymmärtää sähköön viittaavan sähkösoittimiin kuten esimerkiksi sähkökitaraan. Haisemista Aleksi ei tulkitse aistihavainnoksi, vaan negatiiviseksi arvioksi tai luonnehdinnaksi (engl. sucks). Täten hän tekee tulkinnan, joka muotoutuu kysymykseksi hänen kommenttinsa lopussa – *akustista musiikkia tulossa?*.

Vaikka Aleksin lausuma onkin kysymysmerkillä merkitty kommentissa suoraksi kysymykseksi, on se ennen kaikkea tulkittava suhteutettuna CMX:n statuspäivitykseen. Aleksi siis ymmärtää statuspäivityksessä *sähköön haisemisen* tarkoittavan, ettei tulevilla levyillä kenties käytetä sähkösoittimia, mikä taas tarkoittaisi *akustista musiikkia* olevan tulossa. Tämä tulkinta siis muotoutuu kysymykseksi Aleksin kommentissa. Aleksin kysymys on toki suora kysymys siinä mielessä, että sen voi nähdä tavoittelevan tietoa siitä onko CMX:n tekeillä oleva levy akustista musiikkia. Tämä kysymys jää kuitenkin vaille vastausta. Kysymys on kuitenkin tulkittavissa myös arvioksi tai ehdotelmaksi uuden levyn materiaalin luonteesta. Tämä on havaittavissa Aleksin kommenttia seuraavassa Kain kommentissa (*Se akustisen räminä lisää toiveikkuuttani*).

Kai suhteuttaa kommenttinsa sekä CMX:n keskustelun aloittavaan statuspäivitykseen että Janin kommenttiin ja kysymykseen. Kai puhuu *akustisen räminästä* näin hyväksyen

Aleksin kommentin kysymyksessä olevan tulkinnan tulevan levyn mahdollisesta luonteesta. Samalla Kai Aleksin tavoin tulkitsee *sähkön haisemisen* arvioksi eikä aistihaivainnoksi. Sekä Aleksillä että Kai siis tulkitsevat, että negatiivinen arvio sähkösoittimista (*sähkö haisee*) tarkoittaa että sähkösoittimia ei levyllä käytettäisi ja näin siis levystä tulisi akustisvetoinen.

Edellisessä esimerkissä (6) tietoa tavoitteleva kysymys liittyi tulkintaan CMX:n statuspäivityksestä. Samantyyppinen tilanne on seuraavassa esimerkissä (7). Keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä CMX kertoo työskentelystään tekstien ja melodioiden parissa. Kommentointi ja keskustelu pohtii, mitä *tekstien ja melodioiden hiomisella* statuspäivityksessä tarkoitetaan. Tämä pohtiminen ilmenee esimerkissä (7)

- (7) **CMX:** Tekstien ja melodioiden hiontaa, tekstien ja melodioiden hiontaa.
(Poistettu yksi kommentti)
Sami: otetaanko kärkevimmat kiro sanat pois???
Teemu: Vai korvataanko loputkin sanat kirouksilla?
(Poistettu kaksi kommenttia)

Esimerkissä (7) Sami suhteuttaa omaa kommenttiaan CMX:n keskustelun aloittavaa statuspäivitykseen. Sami kysyy *otetaanko kärkevimmat kiro sanat pois*. Hän korostaa kysymystään kolmella kysymysmerkillä, mikä kuvastanee suurta hämmennyneisyyttä. Samin kysymys on suunnattu kohti CMX:n statuspäivityksen mainintaa *tekstien hionnasta*. Samin kommentti siis sisältää tulkinnan, mitä statuspäivityksen *tekstien hionta* voisi tarkoittaa: *kärkevimpien kiro sanojen poistamista*. Täten Samin kommentin voi katsoa vaativan vastausta tai selitystä sille, mitä tekstien hiominen tarkoittaa. Sami ei siis tavoittele vastausta kommenttinsa suoraan kysymykseen, vaan omalla tulkinnallaan hiomisesta tavoittelee vastaukseksi oikeaa tulkintaa hiomisesta.

Samun kommentin kysymys on tarkoitettu CMX:lle esitetyksi, mutta tässä tapauksessa yhtye ei vastaa kysymykseen. Sen sijaan Teemu esittää oman kommenttinsa, joka suhteutuu sekä CMX:n keskustelun aloittavaan statuspäivitykseen että Samin kommenttiin. Sami pohtii kommentissaan tekstien hiomisen tarkoittavan *kirosanojen poistamista*, Teemu taas ehdottaa sen tarkoittavan *loppujenkin sanojen korvaamista kirouksilla*. Mo-

lemmat kommentit siis ennen kaikkea tavoittelevat vastausta siihen, mitä tekstien hiominen CMX:n keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä tarkoittaa. Lisäksi molemmissa kommenteissa on kysymykseen verhottuna tulkinta tai ehdotus siitä, mitä se voisi tarkoittaa.

Teemun kommentti toimii myös vastauksena Samin kommentin kysymykseen, ja Samin kommentin kautta se saa merkityksensä. Sami, aivan kuten Teemukin, varsinaisesti kysyy: *mitä tekstien hiominen tarkoittaa?*. Kommentissaan Sami esittää oman tulkintansa, ja samalla kysyy voisiko hiominen tarkoittaa tätä (*kirosanojen poistamista*). Teemun kommentti vastaakin juuri tähän Samin kommentin suoraan kysymykseen. Teemun kommentissa vastataan Samille, että ehkä tekstien hiominen tarkoittaakin vastakkaista kuin Samin tulkinta (*loppujenkin sanojen korvaamista kirouksilla*). Teemun tulkinta tekstien hionnasta on siis vastaus Samin kommentin kysymykseen. Samalla se kuitenkin tavoittelee vastausta samaan kysymykseen kuin Saminkin kommentti: *mitä tekstien hiominen tarkoittaa?*.

Edellä esitetyt esimerkit kuuluvat sellaiseen genren funktionaaliseen jaksoon, jota tässä tutkielmassa kutsutaan tiedon tavoitteluksi. Kommenteilla tällöin tavoitellaan jotakin tietoa jostakin asiasta. Tiedon tavoittelu on siis tähän jaksoon kuuluvien kommenttien funktio.

Tietoa tavoittelevat kommentit on suunnattu keskustelun aloittavaan statuspäivitykseen, ja kommenteilla tavoitellaan tietoa jostakin statuspäivityksessä mainitusta asiasta tai mahdollisesti asiasta, jota ei statuspäivityksessä konkreettisesti mainita, mutta viitataan tai käsitellään jollain muulla tavoin. Tavoiteltu tieto voi olla jotakin konkreettista (esimerkiksi levynjulkaisuaika) tai sitten jotakin abstraktia. Abstrakti tavoiteltu tieto tarkoittaa esimerkiksi selityksen vaatimista johonkin asiaan. Tietoa tavoittelevaan funktionaaliseen jaksoon kuuluvia kommentteja yhdistää kuitenkin se, että niiden voidaan katsoa tavoittelevan tietoa siinä merkityksessä, että ne vaativat vastausta asiaan, josta tietoa tavoitellaan. Tästä syystä tietoa tavoittelevat jaksot ilmenevätkin usein juuri kysymys-vastaus-vierusparirakenteen kautta.

Kysymys-vastaus-vierusparirakenne on tyypillinen myös arkikeskustelussa. Huomattavaa on, että kysymys on keskustelussa etujäsen ja näin vuoro, joka synnyttää odotuksen jälkijäsenestä eli vastauksesta. Vastaus ei kuitenkaan seuraa kysymystä välttämättä heti, mutta vastauksen puuttuminen on asiointi, joka vaatii selitystä keskustelussa ja vuorovaikutuksessa. (Raevaara 1998: 78–79; 2001: 49) Facebook-keskustelussa vastaamattomuus ei kuitenkaan vaikuta olevan ongelmallista, vaikka vastauksen antaminen onkin varmasti odotuksenmukaista. Vastauksen puuttumista ei kuitenkaan problematisoida, eikä selitystä puuttumiseen vaadita tai anneta. Lisäksi on merkillepantavaa, että vaikka kysymykset onkin selkeästi kohdistettu CMX:lle, vastauksia on mahdollista esittää muidenkin kuin yhtyeen itse. Selitys tähän lienee Facebook-keskustelun asynkroniassa: keskustelijat eivät välttämättä käy keskustelua samanaikaisesti, ja näin kysymyksiin onkin mahdollista vastata sen, joka ensimmäisenä ehtii.

5.3 Toiveiden ja ehdotusten ilmaiseminen

Kysymys-vastaus-vierusparirakenne on tyypillinen tapa rakentaa vuorovaikutusta. Tämä on havaittavissa Facebook-aineistostakin. Kaikki kysymykset eivät kuitenkaan ole tarkoitettuja tietoa tavoittelevaksi vaan niiden puhefunktiot ovat toisenlaisia. Ne saattavat olla esimerkiksi toiveita tai ehdotuksia. Toiveita ja ehdotuksia esitetäänkin Facebookissa runsaasti, eikä kysymyksen muotoon asetettu toive tai ehdotus ole ainoa tapa rakentaa vuorovaikutusta ehdotuksin tai toivein.

Facebook mahdollistaa nopean ja suoran viestimisen ja vuorovaikuttamisen. Ehdotuksia ja toiveita esitetäänkin usein melko suoraan. Esimerkissä (8) on tällaisia suoria ehdotuksia ja toiveita esitettynä. Keskustelun aloittavassa CMX:n statuspäivitys käsittelee yhtyeen harjoittelua tulevia keikkoja varten. Samalla CMX kertoo äänittävänsä tulevaa levyään varten vielä *pari kitarapäivää*. Keskustelu ja kommentointi statuspäivityksen jälkeen keskittyy kuitenkin tulevien keikkojen käsittelyyn. Toiveita ja ehdotuksia keikoille esitetään runsaasti ja suoraan kuten esimerkistä (8) on havaittavissa.

- (8) **CMX:** Tänään sahattiin Kaapelilla joulukuun keikkojen listan ensiversio läpi. Kämpä on pieni ja ääni on fyysinen elementti, joten soitto tuntuu muutaman tunnin jälkeen siltä kuin olisi kuulalaakerien täyttämässä pesukoneen rummussa linkousohjelmassa. Saa nähdä, kykeneekö tän jälkeen Hexvesselin keikalle. Maanantaina sitten studiolle pitämään vielä pari kitarapäivää. Elämä menee rokatessa.

(Poistettu yksi kommentti)

Samuli: Soittakaatten Punainen nro. 6 sitten. Kiutos!

(Poistettu 11 kommenttia)

Anne: Soittakaa nahkaparturi, sitä ei oo soitettu pitkään aikaan!

(Poistettu yksi kommentti)

CMX: ...jaha, listahan alkaa olla kasassa.

(Poistettu kaksi kommenttia)

Esimerkissä (8) esitetyt Samulin ja Annen kommentit sisältävät ehdotuksia CMX:n kappaleista (*Punainen nro. 6* ja *Nahkaparturi*), joita Samuli ja Anne toivoisivat esitettävän. Toiveet on esitetty käskyjen muodossa (*soittakaatten, soittakaa*), mutta ne on tulkittava puhefunktioiltaan enemmänkin ehdotuksiksi ja toiveiksi kuin varsinaisiksi käskyiksi soittaa kappaleet, joita he ehdottavat. Samuli lopettaa kommenttinsa kiitokseen (*kiutos!*), mikä antaa kommentille pyyntömäisen sävyn ja tekee siitä ennen kaikkea ehdotuksen eikä käskyn. Anne taas esittää kommentissaan perustelun sille, miksi ehdottaa *Nahkaparturia* soitettavaksi keikoilla: *sitä ei oo soitettu pitkään aikaan!*

Esitetyt ehdotukset eivät jää vaille vastausta. CMX vastaa ehdotuksiin kommentissaan *jaha, listahan alkaa olla kasassa*. CMX:n kommentti on tulkittava vastaukseksi esitettyihin toiveisiin ja ehdotuksiin. Juuri tämä tulkinta auttaa tulkitsemaan Samulin ja Annen kommenttia syvällisemmin. CMX puhuu keskustelun aloittavassa statuspäivityksensä *keikkojen (kappale)listan ensiversiosta*. Samuli ja Anne ovat selkeästi ymmärtäneet ja tulkinneet keskustelun aloittavasta statuspäivityksestä, että *ensiversio* on vasta muotoutumassa valmiiksi kappalelistaksi. Täten on mahdollista esittää vielä ehdotuksia ja toiveita listaan. Vastauskommentillaan listan kasassa olemisesta CMX vahvistaa, että lista oli tosiaan muotoutumassa ja ehdotuksille avoin. Lista on muotoutunut kasassa olevaksi eli valmiiksi ehdotusten kautta, jotka yhtye huomioinut jollakin tavalla lopullista (kappale)listaa valmistaessaan. Toisin sanoen CMX:n vastauskommentti vahvistaa tulkinnan Samulin ja Annen kommentteista juuri ehdotuksina ja toiveina eikä käskyinä soittaa mainitut kappaleet.

Edellä esitetyssä esimerkissä (8) esitetään toiveita yhtyeelle keikkoja varten, seuraavassa esimerkissä (9) esitetään toiveita ja ehdotuksia CMX:n levyn materiaalin suhteen. Keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä CMX kertoo levynsä teosta ja esittää kolme mahdollista suuntausta ja vaihtoehtoa, jolta valmis levy voisi kuulostaa. Kommentointi ja keskustelu statuspäivityksen jälkeen käsittelee näitä suuntauksia ja esittää ehdotuksia niiden suhteen. Esimerkissä (9) näistä ehdotuksista on esitetty neljä sisällöltään erilaista.

- (9) **CMX:** Printtailin, kokosin ja niputin. Soitin ja miksailin. Tässä olisi nyt kolme tietä levyn suhteen ja ne ovat todella eri reittejä. Yksi täysin näynomainen, todellisuudesta piittaamaton meluhelvetti, toinen akustisvoittoinen ja haikea, kolmas kertosäevetoinen, poliittinen huuto.
(Poistettu neljä kommenttia)
Jere: meluhelvetti!
(Poistettu yhdeksän kommenttia)
Simo: akustivoittoinen
(Poistettu viisi kommenttia)
Jaakko: Näynomainen, todellisuudesta piittaamaton meluhelvetti vahvoilla kertosäkeillä. Ääni sille.
(Poistettu neljä kommenttia)
Tuukka: Tehkää tripla-albumi!
(Poistettu 31 kommenttia)
CMX: Kiitos linja-avusta. Maailma on kovin monipolvinen svengaaaja ja sitä vastaan pitää hyökätä monipolvisin trokein kaikilla rintamalla.
(Poistettu 12 kommenttia)

Esimerkin (9) kommentteissa Jere, Simo, Jaakko ja Tuukka esittävät ehdotuksensa CMX:n statuspäivityksessä ilmaisemaan levyn suuntautumisvaihtoehtojen suhteen. Jere ja Simo viittaavat kommentteissaan suoraan CMX:n statuspäivityksessä oleviin vaihtoehtoihin. Jeren toive olisi, että levystä tulisi *meluhelvetti*, Simo taas toivoo *akustisvoittoista* levyä. Sekä Jere että Simo siis suhteuttavat kommenttinsa CMX:n statuspäivitykseen, jonka he tulkitsevat sisältävän sen mahdollisuuden, että tekeillä olevasta levystä voidaan tehdä ja tehdään vain jokin kolmesta mainitusta vaihtoehdosta. Kommentteissaan he esittävät omat toiveensa siitä, millaisen levyn he haluaisivat saada ja millaisille tyyli-suuntauksille he antavat tukensa. Heidän kommenttinsa on siis tulkittava toiveiksi ja ehdotuksiksi.

Jeren ja Simon kommenteissa on havaittavissa tietynlainen rajattujen mahdollisuuksien tausta-ajatus: levyn suuntautumisvaihtoehdot ovat vain ne kolme, jotka mainitaan CMX:n keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä. Jere ja Simo esittävät omat toiveensa näistä esitetyistä vaihtoehdoista. Jaakon ja Tuukan kommentit taas sisältävät levyn suhteen sellaisia ehdotuksia, joita ei keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä suoranaisesti mainita. Jaakko yhdistelee kommentissaan kahta statuspäivityksessä mainittua suuntautumisvaihtoehtoa. Hän siis kyllä suhteuttaa kommenttinsa statuspäivitykseen, mutta ei Jeren ja Simo tavoin näe vaihtoehtoja samalla tavalla suljetuiksi. Jaakon toive olisi, että levyllä olisi jossain määrin kahta vaihtoehtoa CMX:n kolmesta esittämistä vaihtoehdoista. Tämän toiveyhdistelmänsä hän esittää kommentissaan (*Näynomainen, todellisuudesta piittaamaton meluhelvetti vahvoilla kertosaikkeilla. Ääni sille.*)

Jaakon tavoin Tuukkakaan ei kommentissaan pitäydy CMX:n keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä esitetyissä vaihtoehdoissa, vaan esittää oman ehdotuksensa *tehkää tripla-albumi!*. Tuukka suhteuttaa kommenttinsa muiden kommentoijien tavoin alkupe räiseen statuspäivitykseen. Tuukka tulkitsee, samoin kuin Jeren, Simon ja Jaakonkin voi nähdä tulkitsevan, että CMX:llä on ongelma levyn suhteen: CMX ei tiedä, millaisen levyn tekisivät. Tämä ongelma on esitetty statuspäivityksessä, ja siihen etsitään vastausta. Kommentit ovatkin siis tulkittavissa ratkaisuehdotuksiksi. Tuukan ratkaisuehdotus on, että levystä tehtäisiin *tripla-albumi*.

Omassa kommentissaan CMX esittää vastauksensa esitettyihin ehdotuksiin. CMX esittää kiitoksensa *linja-avusta*, mikä selkeästi osoittaa, että CMX on tulkinnut kommentit juuri ehdotuksiksi ja ratkaisuuksi statuspäivityksessä esitettyyn ongelmaan. Samalla yhte antaa selityksensä sille, miksi moinen ongelma on syntynyt. Jälleen juuri CMX:n vastauskommentti antaa Tuukan, Jeren, Simon ja Jaakon kommenteille merkityksen ehdotuksina ratkaisuuksi statuspäivityksessä esitetyn tilanteen mahdolliseen pulmallisuuteen.

Kahdessa edellä esitetyssä esimerkissä (8) ja (9) kommenttien ehdotukset ja toiveet liittyivät CMX:n keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä esitettyyn joko konkreettiseen tai abstraktimpaan asiaan: kappalelista ja reittivaihtoehdot levyn suhteen. Myös

seuraavassa esimerkissä (10) kommenttien ehdotukset toki suhteutetaan statuspäivitykseen, mutta ne vaikuttavat olevan osittain ristiriitaisia statuspäivityksen kanssa. Keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä CMX kertoo harjoitteluistaan erikoisella kokoonpanolla. Keskustelu tämän jälkeen koskeekin tätä kokoonpanon kommentointia.

(10) **CMX:** Viimeinkin treenit! Kaksi uutta laulua sai kyytiä erikoiskokoonpanolla, jossa rumpali kokeili paikatun kätensä kestävyyttä, Halmkrona ja Yrjänä soittivat kitaroita ja Rasio oli Joensuussa pelastamassa Vanhaa jokelaa.

Jenny: Aki rumpuihin ja Tuomas laulamaan ja ei muuta kuin levyttämään:)

(Poistettu yksi kommentti)

Pekka: Onhan Def Leppardissakin yksikätkäinen rumpali. Samanlainen setti vaan Tuomaksellekin.

(Poistettu kolme kommenttia)

Kommenteissa Jenny ja Pekka kiinnittävät huomionsa CMX:n statuspäivityksessä mainittuun *erikoiskokoonpanoon*. Erityisesti he keskittävät kommenttinsa CMX:n rumpalin (*Tuomas Peippo*) tilanteeseen. Rumpali Tuomas Peippo (joka tuolloin kuului vielä yhtyeeseen) oli loukannut kätensä aiemmin, mikä oli viivästyttänyt CMX:n uuden levyn äänityksiä. Statuspäivityksessään CMX kertoo siis tilanteesta, jossa he viimein pääsevät harjoittelemaan ja kokeilemaan josko rumpalin käsi kestäisi soittamista. Sekä Jenny ja Pekka ovat selvästi tietoisia tästä tilanteesta: he viittaavat rumpaliin nimeltä, joten on varsin perusteltua olettaa heidän tietävän kyseisestä tilanteesta. Tämän lisäksi heidän ehdotuksensa esittävät ennen kaikkea ratkaisuja CMX:n tilanteeseen, jota he tulkitsevat statuspäivityksestä ja sen ulkopuolisista asioista.

Jenny suhteuttaa kommenttiaan kahtaalle: Toisaalta hän viittaa statuspäivityksen erikoiskokoonpanoon. Toisaalta Jenny ehdottaa ratkaisua CMX:n tilanteeseen ja rumpali Tuomas Peipon käden tilaan. Jälkimmäisen voi nähdä olevan ristiriidassa CMX:n keskustelun aloittavan statuspäivityksen kanssa. Statuspäivityksessä puhutaan rumpalin käden kestävyuden kokeilusta, mutta Jennyn kommentti kuvaa enemmänkin tilannetta, jossa rumpalin käsi ei kestä soittamista, mikä olikin ollut asiointi aiemmin, mutta CMX:n keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä ei kylläkään varsinaisesti kerrota että rumpalin ei käsi olisi kestänyt kokeilua. Jennyn kommentti siis suuntautuu paitsi

statuspäivitykseen mutta myös aiemmin vallalla olleeseen asiointilaan. Kommentissaan Jenny yhdistää statuspäivityksen erikoiskokoonpanosta puhumisen ja rumpalin käden tilan ja tekee tästä oman ratkaisuehdotuksensa. Kommenttiaan hän värittää vielä hymiöllä, jossa on kuvattuna hymyilevä naama. Jennyn käyttämä hymiö voidaan tässä yhteydessä tulkita ainakin kahdella eri tavalla. Joko Jenny tarkoittaa, ettei hänen tekemäänsä ehdotusta tarvitse ottaa täysin tosissaan tai sitten hän on huvittunut kuvaamastaan tilanteestaan jossa rumpali (*Tuomas*) laulaa ja basisti-laulaja (*Aki*) soittaa rumpuja.

Jos Jennyn tekemä ehdotus onkin tulkittavissa ei-niin-vakavamieliseksi, niin Pekan ehdotuksesta ei tällaista ole havaittavissa. Pekka muistuttaa kommentissaan Def Leppard -yhtyeestä, jolla on yksikäntinen rumpali. Pekka ehdottaa *samalaista settiä vaan Tuomaksellekin* eli sellaista rumpusetiä, joka on suunniteltu niin, että sitä on mahdollista soittaa vain yhdellä kädellä. Pekka tulkitsee Jennyn tavoin CMX:n keskustelun aloittavaa statuspäivitystä suhteessa siihen aiemmin vallinneeseen tilanteeseen, jossa rumpalin käsi ei kestänyt soittamista. Lisäksi sekä Pekka että Jenny selkeästi tulkitsevat CMX:n statuspäivityksen kokeilemisesta puhumisen epävarmuutena siitä, kestäkö rumpalin käsi soittamista. Tästä syystä he esittävät ratkaisuehdotuksensa tilanteeseen, jossa rumpalin käsi ei kestäisi soittamista, vaikka CMX:n keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä ei siis mainitakaan kestäkö rumpalin käsi kokeilua ja soittamista harjoituksissa. Kommentissaan Pekka jatkaa Jennyn tavoin tähän tilanteeseen ja epävarmuuteen ratkaisuehdotuksien esittämistä.

Edellä esitetyissä esimerkeissä (8), (9) ja (10) ehdotukset esitetään suoraan, mutta ehdotukset on mahdollista myös esittää toisin – esimerkiksi kysymyksen muodossa. Esimerkeissä (11) onkin ehdotus esitettynä kysymyksenä. Keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä CMX kertoo äänittäneensä kaksi uutta kappaletta. Tästä aiheesta Tero esittää ehdotuksensa, joka on siis kysymyksen muodossa.

- (11) **CMX:** Demottelusessio muutui kahden biisin mittaiseksi levytyssessioksi. Onneksi tämä hulluus loppuu huomenissa ja jatkuu syyskuussa vasta Maalla. Kaukana. Eristyksissä.
Tero: Kahden biisin kesäsinkku?
CMX: Näistä biiseistä ei taida tulla sinkkua. Ovat vähän pitkiä.

(Poistettu kolme kommenttia)

Esimerkistä havaitaan, kuinka Tero kiinnittää kommentissaan huomionsa CMX:n statuspäivityksessä mainittuun *kahteen biisiin*, johon Tero suhteuttaa kommenttinsa. Tero kysyy *kahden biisin kesäsinkku?*. Tätä kysymystä ei kuitenkaan ole tarkoitettu suoraksi kysymykseksi; se ei vaikuta tavoittelevan vastausta kysymykseen *julkaistaanko kahden biisin kesäsinkku*. Kysymyslauseesta puuttuu predikaatti, mikä korostaa sitä että kommenttia ei ole tarkoitettu kysymykseksi. Kysymys onkin ehdotus, että *kahdesta biisistä voitaisiin julkaista kahden biisin kesäsinkku*.

CMX:n vastauskommentti Tero kommentin ehdotukseen vahvistaa tulkintaa Teron kysymyksestä ehdotuksena. CMX vastaa, ettei *näistä biiseistä taida tulla sinkkua*. Lisäksi CMX antaa selityksensä asialle: *(biisit) ovat vähän pitkiä*. Juuri CMX:n selitys vahvistaa ehdotustulkintaa: CMX ei selitä biisien pituudella sitä, julkaistaanko kesäsinkku vaiko ei, vaan sitä onko kahdesta biisistä mahdollista tehdä kesäsinkku. CMX on siis tulkinnut Teron kysymyksen ehdotukseksi tehdä kahdesta biisistä kesäsinkku.

Facebook-keskusteluissa esitetään siis usein erilaisia toiveita ja ehdotuksia. Toiveet ja ehdotukset muodostavatkin tässä tutkielmassa yhden genren funktionaalisen jakson. Tällaisen genren funktionaalisen jakson keskustelun kommenttien funktiona on tällöin juuri toiveiden ja ehdotusten ilmaiseminen. Kommentit on suhteutettu statuspäivitykseen, ja toiveiden ja ehdotusten voidaankin nähdä sisältävän tulkintaa statuspäivityksestä.

Toiveet ja ehdotukset siis sisältävät statuspäivityksen tulkintaa, jonka mukaan statuspäivityksessä mainittuihin asioihin liittyy tietynlaista avoimuutta – asiat eivät ole vielä valmiita, ratkaistuja. Tällaiseen avoimuuteen liittyy myös käsitys mahdollisuudesta. Mahdollisuus tarkoittaa, että asioiden kulkuun ja niiden valmiiksi saattamiseen voidaan vaikuttaa. Tällaiseen avoimuuteen ja mahdollisuuteen toiveet ja ehdotukset on kohdistettu. Ne toimivat ehdotuksina avoimiin, vasta muotoutuvassa oleviin asioihin, tai ratkaisuehdotuksina ongelmallisina pidettyihin asioihin, jotka on kuitenkin mahdollista

ratkaista. Toiveita ja ehdotuksia esitetään muun muassa ehdotuksin, käskyin ja kysymyksin.

Ehdotukset ovat toimintoja, jotka ovat arkikeskustelussa ja -elämässä yleisiä (Stevanovic 2013: 519) Vierusparirakenteen mukaisesti etujäsenen tuottaminen synnyttää odotuksen jälkijäsenestä. Responssin puuttumista ehdotukseen voidaankin pitää vuorovaikutuksen ongelmakohtana, vaikka esimerkiksi perheneuvottelussa tavallisinta onkin ettei responssin puuttumista ei problematisoida (Siitonen, Walhberg & Karjalainen 2012: 108, 121). Myöskään Facebook-keskustelussa ehdotusten responssin puuttumista ei osoiteta ongelmalliseksi. Usein ehdotuksiin kuitenkin vastataan.

Vastauksista huolimatta Facebook-keskustelun ehdotuksiin ei vaikuta sisältyvän käsitystä yhdessä päättämisestä. Ehdotukset ja toiveet on osoitettu yhtyeelle, mutta niiden ei voi nähdä aloittavan keskustelussa jaksoa, jossa asioista päätettäisiin ja neuvoteltaisiin yhdessä (vrt. Stevanovic 2013). Tämä liittyyne kyseessä olevan Facebook-sivun julkisuuteen. Ehdotukset vain esitetään CMX:lle valmiina ehdotuksina, joista ei ole tarpeellista neuvotella – ehdotukset jätetäänkin yhtyeen päätettäväksi. Arkikeskustelussa ehdotukset ovat enemmän neuvottelumaisia, asioita, joista päätetään yhdessä. Lisäksi omien kokemusteni perusteella oletukseni on, että yksityisillä Facebook-profiilisivuilla käytävissä Facebook-keskusteluissa ei ehdotuksia ja toiveita ilmaista yhtä runsaasti kuin tutkielmani aineiston esimerkeissä.

5.4 Myötämielisyyden ja kannustuksen ilmaiseminen

CMX:n Facebook-sivujen keskusteluiden kommenteissa on yleistä esittää jonkinlaista palautetta yhtyeelle ja uudelle työstettävälle levyille. Tätä ilmaistaan kommenteissa monin tavoin. Tällainen palaute on luonteeltaan usein hyvin kannustavaa ja myötämielisyyttä ilmaisevaa.

Esimerkin (12) kommenteissa ilmaistaan kannustavaa palautetta yhtyeelle. Statuspäivityksessään yhtye tiedottaa äänityssessioiden tuotosten tarkastelusta ja kysymyksellään

antaa käsityksen tehdyn äänimateriaalin luonteesta. Keskustelussa kommentit sisältävät vastauksia CMX:n päivityksen lopussa esittämään kysymykseen, jota sinällään ei ole tarkoitettu kysymykseksi vaan kuvaukseksi.

Kyseisen keskustelun kommenteissa annetaan myös muunlaista palautetta päivityksen sisällöstä. Palaute on luonteeltaan minimipalautemaista. Esimerkissä (12) on tällaista palautetta havaittavissa.

(12) **CMX:** Eilen illalla istuttiin pimeässä mökissä ja kuunneltiin sessioiden tähänastista satoa. Kuka jumanklavita näitä kappaleita kanavoi?

Mikko: :D

(Poistettu kolme kommenttia)

Milla: :)

(Poistettu 13 kommenttia)

Sekä Mikko että Milla antavat palautteensa hymiöillä. Molemmat hymiöt ovat myönteisiä luonteeltaan; niissä molemmissa on "kuvattuna" hymyilevä naama. Mikon hymiöillä on jopa hymyilevä suu auki, mikä kuvastaa suurta huvittuneisuutta.

Mikon ja Millan hymiö-kommentit toimivat keskustelussa minimipalautteena. Niitä käytetään keskusteluun osallistumisen välineinä. Minimipalautteena ne ilmaisevat hyväksymistä ja samanmielisyyttä keskustelun aloittavaa statuspäivitystä kohtaan. Käytetyt hymiöt ovat hymyileviä ja siten myönteisiä, ja ne on siten tulkittava ilmaisevan nimenomaan myötämielisyyttä. Hymiöt kommenteissa suuntautuvat kohti keskustelun aloittavan statuspäivityksen kysymystä (*Kuka jumanklavita näitä kappaleita kanavoi?*), jota ei liene tarkoitettu vakavissaan otettavaksi kysymykseksi. Näin hymiöt sisältävätkin myös jonkinlaista tulkintaa päivityksessä olevan kysymyksen luonteesta.

CMX:n päivityksessä esittämä kysymys on ymmärrettävissä kuvaukseksi äänitysmateriaalin luonteesta: materiaali on jollakin tapaa erikoista, jonkin määrittelemättömän tekijän tai voiman kanavoimaa. Mikon ja Millan hymiö-kommentit sisältävätkin päivityksen tulkintaa juuri tästä näkökulmasta. Näin kommentit esittävät siis sekä huvittuneisuutta kyseistä kysymystä kohti että samanmielisyyden ja myötämielisyyden osoittamis-

ta päivityksessä olevan äänitysmateriaalin luonteen tulkintaan. Toisin sanoen Mikko ja Milla eivät näe, että jotenkin erikoinen materiaali olisi huono asia vaan myötämielisillä hymiöllään osoittavat sen olevan pikemminkin myönteinen, hyvä asia. Täten heidän kommenttinsa ovat kannustavia luonteeltaan.

Hymiöiden käyttö on yksi tapa ilmaista palautetta ja samanmielisyyttä, mutta muitakin suurempia tapoja on aineistosta havaittavissa. Lisäksi kaikki annettu palaute ei ole aina samalla tavalla minimipalautemaista kuin esimerkissä (12). Esimerkissä (13) palaute ilmaistaankin varsin suoraan ja monisanaisesti. Aloittava statuspäivitys ja käytävä keskustelu on jo esitelty esimerkin (4) yhteydessä, mutta esimerkissä (13) perhoskeskustelu ja kannustus yhdistyvät yhdessä kommentissa.

- (13) **CMX:** Huomenna aloitamme uuden CMX-levyn äänitykset. Vatsassa on iso perhonen.
(Poistettu yhdeksän kommenttia)
Mikko: Äänittäkää hyvin! Toivottavasti perhoset kuuluu myös levyllä.
(Poistettu 20 kommenttia)

Esimerkissä (13) on Mikon kommentissa sekä käsky että toive. Kommentissaan Mikko esittää käskyn *äänittäkää hyvin!*. Mikko esittää myös toiveen levyn sisältöön viitaten: *toivottavasti perhoset kuuluu myös levyllä*. Mikon esittämää käskyä ei kuitenkaan ole syytä tulkita varsinaiseksi käskyksi – se ei varsinaisesti funktioltaan ja merkitykseltään käske yhtyettä *äänittämään hyvin*, vaan se tarkoitettu merkitykseltään kannustamaan yhtyettä äänityksissä. Eli toisin sanoen se suuntautuu aloitettaviin äänityksiin ja kannustaa CMX:ää äänitystyössään.

Samoin Mikon kommentin lause *toivottavasti perhoset kuuluu myös levyllä* on luonteeltaan kannustava. Mikko siis toivoo, että perhoset vatsassa kuuluvat myös levyllä. Tämä toive tarkoittaa, että perhosissa vatsassa eli jännittämisessä ei ole mitään pahaa – päinvastoin se on jopa suotavaa. Jännittämisen Mikko siis näkee jotenkin vaikuttavan levyn äänittämiseen niin, että levystä tulisi kenties erikoisempi tai parempi kuin jännittämättä tulisi. Täten Mikon kommentti toimiikin ennen kaikkea kannustuksena eikä toiveena.

On myös huomattavaa, että vaikka CMX:n keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä puhutaan perhosesta yksikössä, niin Mikko käyttää perhosista monikkoa. Mikko selkeästi suhteuttaa omaa kommenttiaan paitsi CMX:n statuspäivityksen sisältöön myös sanontaan, jossa puhutaan perhosista (monikossa) vatsassa.

Seuraavan esimerkin (14) statuspäivityksessä CMX kertoo levyn äänitysten alkavan pian. Samalla yhtye antaa kuvaa uuden materiaalin ja musiikin luonteesta ja sen tekemisen vaikeudestakin. Päivityksen kommentointi käsittelee lähinnä tätä uuden musiikin luonnetta koskevaa ilmausta. Sävy on kommentoinnissa ja keskustelussa luonteeltaan myötämielinen ja kannustava, kuten esimerkin (14) kahdesta kommentista ilmenee.

- (14) **CMX:** Uuden materiaalin harjoittaminen studiokuntoon jatkuu. Äänitysten alkuun aikaa enää kaksi ja puoli viikkoa. Musiikin tekeminen ei muutu vuosien saatossa helpommaksi, vaan päinvastoin. Polku kapenee ja tie hämärtyy. Vanhat ratkaisut tuntuvat riittämättömiltä. Silti pitäisi säilyttää jonkinlainen kosketus ymmärrettävään maailmaan. Mikä se sitten lieneekin.

(Poistettu kolme kommenttia)

Jani: Ainahan ne levyt on olleet hienoja. Älkää ottako turhia Paineita

Teemu: Ei vaan ottakaa valtavasti paineita! Ei mitään kaunista synny ilman tuskaa ja ahistusta

(Poistettu yhdeksän kommenttia)

Jani kannustaa yhtyettä toteamalla, että yhtyeen levyt ovat aina olleet hienoja, eikä tästä syystä yhtyeen tarvitse ottaa paineita tulevankaan levyn suhteen. CMX:n päivityksessä puhutaan, ettei musiikin tekeminen ole helppoa, vaan vaikeaa. Tähän toteamukseen Janin kannustus suhteutuukin. Jani uskoo, että vaikeuksista huolimatta CMX tekee hienon levyn, koska näinhän yhtye on aina aiemminkin tehnyt.

Janin kommentin tavoin myös Teemun kommentti on kannustava. Teemun kommentti on ymmärrettävä suhteutettuna Janin edeltävään kommenttiin. Janin mielestä CMX:n ei tulisi ottaa paineita, mutta Teemu taas juuri toivoo yhtyeen ottavan *valtavasti paineita*, minkä hän näkee olevan edellytyksenä hyvän musiikin ja hienon levyn tekemiselle. Teemu tulkitsee kommentissaan siis sekä alkuperäistä päivitystä, jossa puhutaan musiikin tekemisen vaikeudesta, että Janin kommenttia paineiden ottamisen tarpeettomuudes-

ta. Vaikka *paineiden ottamista, tuskaa ja ahdistusta* ei varmaankaan sinällään voi pitää myönteisinä asioina, on Teemun kommentti silti kannustava ja myötämielinen luonteeltaan, koska siinä paineet, tuska ja ahdistus nähdään ehtona kauniin (musiikin) luomiselle. Teemu siis uskoo CMX:n kykenevän tekemään kaunista musiikkia ja kannustaa heitä sellaiseen luomistyöhön, jonka näkee olevan edellytyksenä kauniin musiikin luomiselle.

Arkielämässä lienee tyypillistä auttaa ja kannustaa vaikeuksista kärsivää. Myös seuraavassa esimerkissä (15) kannustus suhteutuu vaikeuksiin ja ongelmiin. Keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä CMX kertoo, kuinka levytyksen aloittaminen on viivästynyt ja kuinka se on vaikuttanut tekoprosessiin. Statuspäivitystä seuraava kommentointi ja keskustelu on luonteeltaan kannustavaa – kommentoijat eivät ole pahastuneet viivästy- misestä, vaan jaksavat odottaa tulevaa levyä. Tämä kannustaminen ilmenee hyvin esi- merkissä (15).

- (15) **CMX:** Tämä on toinen kerta levytysurallamme, kun studioon meno lykkäytyi puolella vuodella. Viimeksi keväällä -94 Auran kanssa. Mielenkiintoista on, että kaikki valmiiksikin luullut laulut pistettiin (nytkin) heti telakalle, ja kaikki muuttuu ja liikkuu koko ajan. Tänään on tekstipäivä ja koko ajan löytyy hiottavaksi vääriä sanoja, sijamuotoja, löydettäväksi uusia asenteita ja sävyjä.

Mari: Kyllä minä jaksan odottaa!

(Poistettu yksi kommentti)

Kimmo: Julkaisette sitten kun on valmista. :)

(Poistettu kuusi kommenttia)

Sekä Marin että Kimmon kommentit on siis tarkoitettu kannustukseksi yhtyeelle. CMX:n keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä kerrotaan *studioon menon lykkääntymisestä*. Tähän CMX:n keskustelun aloittavaan statuspäivitykseen ja täten myös Marin ja Kimmon kommentteihin sisältyy siis ajatus, että *studioon menon lykkääntyminen puolella vuodella* on kielteinen asia. Tähän viivästymiseen ja ongelmaan Marin ja Kimmon kommentit onkin suunnattu.

Mari viittaa CMX:n keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä ilmenevään viivästy- misen ongelmaan toteamalla, että *kyllä minä jaksan odottaa*. Odottaminen siis viittaa siihen, että levytystyö on viivästynyt ja tästä syystä myös levyn julkaisu viivästyy.

Vaikka Marin kommentissa huomioidaan tämä viivästyminen, on kommentti kuitenkin luonteeltaan kannustava: Mari *jaksaa* (viivästyisestä huolimatta) *odottaa*. Mari siis kannustaa yhtyettä levytystyöhönsä ilman, että lykkääntymisestä tarvitsisi sen enempää välittää, koska hän jaksaa odottaa eikä ole näin loukkaantunut tai pahoittanut mieltään viivästyisestä.

Samoin Kimmon kommentti on luonteeltaan kannustava. Kimmo toteaa, että yhtyeen tulisi *julkaista sitten kun on valmista*. Yhtyeen ei siis tarvitse viivästyisestä huolimatta kiirehtiä levytyksessä, vaan levy on julkaistava vasta sitten kun se on kunnolla, kiirehtimättä tehty valmiiksi. Tämä toimii kannustuksena: Marin kommentin tavoin siinä on sisältynyt ajatus, että viivästyminen ei ole aiheuttanut mielipahaa. Kimmo korostaa tätä myönteisesti kommenttinsa lopussa, mikä kuvastanee tässä tapauksessa hyväntuulisuutta.

Statuspäivityksen keskustelussa Kimmon kommentti toimii myös Marin kommentin luontevana jatkeena. Tästä jatkumosta kommentit saavatkin erityisen kannustavan luonteensa. Kommentit voisi siis yhdistää yhdeksi kommentiksi: *Kyllä minä jaksan odottaa! Julkaisette sitten kun on valmista. :)*. Kommentit yhdistämällä kannustuksen merkitys on tullut selvemmäksi: viivästyisestä huolimatta tulevaa levyä jaksetaan odottaa, ja näin yhtyeen tulisi keskittyä rauhasa levytykseen ja julkaista levy vasta sitten kun se on valmis.

Kannustuksen yhteyteen voi nähdä usein sisältyvän toiveen tai käsityksen, miten asiat olisivat tai sujuisivat hyvin. Esimerkissä (16) tällainen käsitys on todennettavissa. Keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä CMX kertoo levyntekoprosessin aikataulusta ja jo valmiina olevasta materiaalista. Kommentointi ja keskustelu keskittyy kommentoimaan valmiin materiaalin määrää. Esimerkissä (16) tähän liitetään kannustus.

- (16) **CMX:** 22 tekstiä ja 19 sävellystä enimmäkseen valmiina. Studioon on neljä kuukautta aikaa. Aikaa sovittaa, hieroa, löytää näkökulmia. Tehdä lisää. Valita parhaat, kehittää.
(Poistettu kuusi kommenttia)
Jouni: Lisää, lisää...
(Poistettu viisi kommenttia)

Jounin kommentti viittaa CMX:n keskustelun aloittavaan statuspäivityksen valmiiden tekstien ja sävellysten määrään ja huomioon että CMX aikoo *tehdä lisää* materiaalia (eli siis *tekstejä ja sävellyksiä*) levyä varten. Jouni selkeästi haluaa CMX:n tekevän lisää tekstejä ja sävellyksiä ja toistaakin siis kommentissaan kahdesti *lisää, lisää*. Kommentti on hyvin ehdotusmainen: sen voi tulkita ehdotukseksi tai toiveeksi CMX:lle tehdä lisää. Ehdotusmaisuudestaan huolimatta kommentti on kuitenkin ennen kaikkea tulkittava kannustukseksi ja myötämielisyyden ilmaisemiseksi yhtyeelle.

Kannustukseksi Jounin kommentti on tulkittava, koska se sisältää käsityksen siitä, että on hyvä asia, että CMX tekee lisää materiaalia. Jos Jouni ei ymmärtäisi tätä hyväksi asiaksi, hän ei varmastikaan silloin ehdottaisikaan että materiaalia tehtäisiin lisää. Puhdas ehdotus Jounin kommentti ei kuitenkaan ole, koska se ei varsinaisesti kuitenkaan ehdota CMX:lle, että *tehkää lisää tekstejä ja sävellyksiä*. Tämän sijaan Jouni on ymmärtänyt CMX:n keskustelun aloittavasta statuspäivityksestä, että CMX aikoo tehdä lisää tekstejä ja sävellyksiä ennen kuin varsinaiset äänitykset studiossa alkavat. Tähän aikomukseen Jounin kommentti on suunnattu. Se siis ilmaisee myötämielisyyttä tälle aikomukselle eli näkee aikeet tehdä lisää materiaalia olevan erittäin hyvä asia. Yksinkertaistetusti sanottuna Jounin kommentti siis kannustaa CMX:ää osoittamalla myötämielisyyttä ja hyväksyntää yhtyeen aikeelle tehdä levyn äänityksiä varten lisää tekstejä ja sävellyksiä.

Keskustelussa on tyypillistä osoittaa suhtautumista käytävään vuorovaikutukseen. Voidaan ilmaista esimerkiksi saman- tai erimielisyyttä. Facebook-aineistostakin on havaittavissa, kuinka keskustelussa ja kommentoinnissa osoitetaan suhtautumista vuorovaikutukseen. Tällaista suhtautumisen osoittamista on kaikkein selkeimmin havaittavissa sellaisissa kommentteissa, jotka muodostavat tämän luvun genren funktionaalisen jakson. Tämä genren funktionaalinen jakso koostuu siis kommentteista, joiden funktio on ilmaista myötämielisyyttä ja kannustusta.

Myötämielisyyttä ja kannustusta ilmaisevat kommentit suhteutuvat suhteessa keskustelun aloittavaan statuspäivitykseen. Myötämielisyyttä voidaan ymmärtää ja tulkita niin, että se tarkoittaa statuspäivityksen sisällön hyväksymistä: statuspäivitys sisältää jotain,

mikä koetaan hyväksi ja hyväksyttäväksi asiaksi. Tälle sitten osoitetaan kommentteissa myötämielisyyttä. Tällainen myötämielisyyden osoittaminen toimii myös kannustuksena jatkaa tätä hyväksi koetettua asiaa.

Myötämielisyys ja kannustus ei kuitenkaan aina välttämättä tarkoita statuspäivityksen sisällön hyväksymistä. Statuspäivitys voi sisältää myös asioita, jotka eivät ole täysin myönteisiä tai kannatettavia. Tällaisillekin statuspäivityksille on kuitenkin mahdollista ilmaista myötämielisyyttä. Tällöin myötämielisyys tarkoittaa empatian osoittamista ja keskustelu vertautuu arkikeskustelun ongelmapuheeseen (engl. troubles-talk) (ks. esim. Jefferson 1988). Facebook-keskustelussa tällöin myötämielisyydellä ja kannustuksella osoitetaan myötäelämistä statuspäivityksestä kielteiseksi ymmärretyn ja tulkitun asian kanssa. Kannustus voi keskittyä statuspäivityksen kielteiseksi ymmärretyn asian korjaamiseen. Voidaan myös ilmaista kannustusta osoittamalla, ettei statuspäivityksestä ymmärretty kielteinen asia olekaan mitenkään ylitsepääsemätön vaikeus tai ettei se ole aiheuttanut ongelmia tai suunnatonta mielipahaa. Myötämielisyystä ja kannustusta ilmaistaan minimipalautteena tai monisanaisemmin, ehdotuksin ja käskyin.

5.5 Virheellisyyksien osoittaminen

Varsin yleinen kommentoinnin ja keskustelun piirre Facebookissa on kiinnittää huomio johonkin virheeseen statuspäivityksissä tai kommentteissa. Tämä virhe, epäkohta tai puute sitten osoitetaan kommentissa. Virhe voi olla esimerkiksi kirjoitus- tai ajatusvirhe. Usein tällaisista virheistä seuraa huvittavia ja humoristisia merkityksiä ja tulkintoja. Tällaisia tulkintoja tehdään myös, jos jokin kommentti on jotenkin monitulkintainen. Tässä tutkielmassa näiden monenlaisista tekijöistä koostuvien huvittavien ja humoristisen seikkojen ja virheiden osoittamista Facebookin kommentoinnissa kutsutaan yleisnimikkeellä virheellisyyksien osoittaminen.

Esimerkissä (17) CMX: keskustelun aloittava statuspäivitys käsittelee yhtyeen harjoittelua ja toteaa, että yhtyeen kitaristi Timo Rasio oli harjoitusten aikana *pelastamassa Vanhaa jokelaa*, mikä tarkoittaa tässä yhteydessä Rasion olleen kyseisessä baarissa

nauttimassa alkoholituotteita. Kommentointi ja keskustelu statuspäivityksen jälkeen käsittelee lähinnä harjoitusten kokoonpanon kommentointia. Kalle kuitenkin osoittaa kommentissaan statuspäivityksestä havaitsemansa virheellisuuden.

- (17) **CMX:** Viimeinkin treenit! Kaksi uutta laulua sai kyytiä erikoiskokoonpanolla, jossa rumpali kokeili paikatun kätensä kestävyyttä, Halmkrona ja Yrjänä soittivat kitaroita ja Rasio oli Joensuussa pelastamassa Vanhaa jokelaa.

(Poistettu neljä kommenttia)

Kalle: Se on Wanha Jokela, rispektiivisti. Ja ei. Ei Jokelaa pelasta enää edes yksi keski-ikäinen rokkari, vaikka kuinka joisi. Tässä maailmassa määrää iso raha, ja Joensuussa Laakkosen Ykä, jolla on vaikeaa jo nyt käydä kakalla.

CMX: Kauheen teennäistä tollanen kaksoiswee-homma!

Komentissaan Kalle osoittaa virheellisuuden CMX:n keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä ja kertoo baarin, jota Rasion kerrotaan olleen pelastamassa, nimen olevan *Wanha Jokela*. Kalle siis osoittaa kirjoitusvirheen CMX:n statuspäivityksessä. Lisäksi Kalle toteaa, että *ei Jokelaa pelasta enää edes keski-ikäinen rokkari*, minkä myös voi tulkita osoittavan virheellisuuden CMX:n statuspäivityksessä. Tässä tapauksessa virheellisyys koskee Wanhan Jokelan pelastamisen mahdollisuutta, minkä Kalle toteaa mahdottomaksi.

CMX vastaa Kallen kommenttiin omalla kommentillaan (*Kauheen teennäistä tollanen kaksoiswee-homma!*). Vastaamalla Kallen virheellisuuden osoittamiseen CMX myös osoittaa oman statuspäivityksensä virheellisuuden ja hyväksyy näin Kallen kommentin sisällön. CMX:n vastaus on luonteeltaan humoristinen ja itseironinen. *Kaksoiswee-homman teennäiseksi* tuomitseminen viittaa CMX:n laulaja-basisti A. W. Yrjänän (tai-*teijä*)nimeen, jossa on tosiaan myös *w* (*Wille*).

Seuraavassa esimerkissä (18) CMX kertoo harjoitusten tuloksista. Keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä sana *laulun* on kirjoitettu virheellisesti muotoon **laukun*. Tätä selkeää kirjoitusvirhettä kommentoidaan kommentteissa ja keskustelussa runsaasti. Ensimmäisenä virhettä ehtii kuitenkin kommentoimaan ja sitä osoittamaan yhtye itse, ku-

ten seuraavasta esimerkistä (18) havaitaan. Esimerkki havainnollistaa myös, kuinka useasta kommentista syntyy varsin monisyinen rakennelma ja keskustelu.

- (18) **CMX:** Tämänpäiväisten treenien saldona oli kolmen likisovitetun laukun lisäksi albumin uusi nimi
CMX: Laukunpa hyvinkin.
Juha: Tohditteko paljastaa albumin (työ)nimeä vielä tässä vaiheessa?
CMX: Ja mihin se nimi katosi. Hyvin toimii fäsäri kännykässä.
(Poistettu kaksi kommenttia)
Vesku: Hirsipuuta?
Antti: Niin hyvää hirsipuuta.
Marko: Laukullinen hittejä?
(Poistettu yksi kommentti)
Teemu: Kosmologisen vakion laukku.
Antti: Laukku palavasta linnusta.
Ossi: Laukku on paikka jossa suru etsii avaimia
(Poistettu yhdeksän kommenttia)

CMX kiinnittää huomionsa alkuperäisen statuspäivityksensä kirjoitusvirheeseen ja kommentoi sitä itse. Tekstin tasolla CMX kommentillaan vahvistaa statuspäivityksen laukusta puhumista (*laukunpa hyvinkin*). CMX siis kiinnittää kommentissaan huomionsa kenties erikoiseen ilmaukseen *likisovitetun laukun*, mutta toteaa sen olevan oikea ja tarkoitettu ilmaus kommentissaan *laukunpa hyvinkin*. Tätä ei ole syytä ottaa vakavasti vaan ironisesti. Juuri ilmiselvän kirjoitusvirheen esiintuominen ja sen sisällön vahvistaminen antaakin kommentille sen humoristisen sävyn. Tuodessaan ilmi tämän selvän kirjoitusvirheen ja vahvistaessaan sen sisältöä CMX vahvistaa ja tuo ilmi sen alkuperäisen tarkoituksen (*laulun*).

Juha ei kommentoi statuspäivityksen kirjoitusvirhettä, vaan kiinnittää huomionsa albumin nimen mainitsematta jättämiseen. Juha ei varsinaisesti osoita albumin nimen puuttumista virheeksi, vaan kysyy nimeä melko suoraan. CMX:n kommentista on kuitenkin pääteltävissä, että alkuperäisestä statuspäivityksestä tosiaan puuttuu jotakin. CMX kommentoi *nimen katoamista* ja antaa selitykseksi Facebookin heikon toiminnan matkapuhelimessa (*hyvin toimii fäsäri kännykässä*).

Juhan kysymyksen ja CMX:n vastauksen ja selonteon jälkeen keskustelu keskittyy kommentoimaan statuspäivityksen kirjoitusvirhettä. Keskustelu saa kuitenkin alkunsa nimen puuttumisesta ja sen kommentoinnin tulkinnasta. Vesku kysyy *hirsipuuta?*. Tämä on viittaus CMX:n aikaisemman levytyksen (Dinosaurus Stereophonicus) tekovaiheisiin, jolloin CMX:n kotisivuilla oli kilpailu, jossa arvuuteltiin silloisen työn alla olleen levyn nimeä hirsipuu-pelin tyyliin. Näin Veskun kommenttia on tulkittava enemmänkin huomautukseksi ja tulkinnaksi sitä edeltäneeseen Juhan ja CMX:n kommentointiin albumin nimen puuttumisesta eikä suoraksi kysymykseksi siitä järjestetäänkö hirsipuu-kilpailua uuden tekeillä olevan albumin nimestä.

Veskun kommentin jälkeen Antti esittää kommentin, joka vie keskustelua uuteen suuntaan. Antin kommentti *niin hyvää hirsipuuta* jatkaa Veskun edeltävää kommenttia (*hirsipuuta?*) ja on intertekstuaalinen viittaus näyttelijä ja muusikko Vesa-Matti Loirin albumiin ja kappaleeseen Hyvää puuta. Tähän kommenttiin taas Marko tekee oman tulkintansa. Markon kysymyksenä esitetty kommentti *Laukullinen hittejä?* on tulkittavissa suhtautuvan kahtaalle. *Laukullinen hittejä* on intertekstuaalinen viittaus suomalaisen rock-yhtye Eppu Normaalin kokoelmalevyn nimeen Repullinen hittejä. Marko näin jatkaa Antin aloittamaa intertekstuaalista viittaamista muiden artistien tuotoksiin, mutta lisää kommenttiinsa huomautuksen CMX:n keskustelun aloittavan statuspäivityksen kirjoitusvirheestä. Teemu, Antti ja Ossi jatkavat viittaamista statuspäivityksen kirjoitusvirheeseen ja musiikilliseen tuotantoon, mutta ovat siirtäneet intertekstuaaliset viittaukset CMX:n tuotantoon; heidän kommenttinsa viittaavat CMX:n kappaleiden nimiin ja tekstien osiin, joissa *laulu* on korvattu kommenteissa **laukulla*.

Kaksi edeltävää esimerkkiä käsittelevät kirjoitusvirheiden virheellisyyksien osoittamista. Seuraavassa esimerkissä (19) ei ole kyse kirjoitusvirheestä vaan jonkinlaisesta ajatusvirheestä. Keskustelun aloittavassa statuspäivityksessään CMX ilmoittaa aloittavansa uuden levynsä valmistelut menemällä kokeilemaan uutta studiotilaa. Samalla tulevaa levyn äänitys- ja tekoprosessia kuvataan. Kommentoinnissa ja keskustelussa statuspäivityksen jälkeen tätä kuvausta tulevasta projektista pohditaan, ja Jyri osoittaakin käsittämänsä virheellisyyden CMX:n statuspäivityksen projektin kuvauksesta.

- (19) **CMX:** Ensi viikolla studioon. Ei vielä levyttämään, mutta testailemaan Inkfishin uutta paikkaa äänen keinoin. Tästä projektista on tulossa todella outo.

Jyri: Eli normaali teikäläisille.

(Poistettu kaksi kommenttia)

Jyri siis osoittaa kommentissaan havaitsemansa virheellisuuden CMX:n statuspäivityksessä. Jyri kiinnittää kommentissaan huomionsa CMX:n statuspäivityksen lopun kuvaukseen, luonnehdintaan tai ennustukseen: *Tästä projektista on tulossa todella outo.* CMX kuvaa uuden levyn tekemisestä vaikuttavan muodostuvan *todella outo*. Jyrin mielestä CMX on tehnyt (ajatus)virheen kuvauksessaan, ja tämän virheellisuuden hän osoittaa kommentissaan. Jyrin kommentti (*Eli normaali teikäläisille*) on suunnattu jatkoksi tai lisäykseksi CMX:n statuspäivitykseen. Jyrin ajatuksena on siis, että outo on normaalia CMX:lle. Jos outous on CMX:lle normaalia kuten Jyrin kommentissaan hyvin selkeästi väittää, CMX:n kuvausta projektista outona voidaan pitää näin tarpeettomana ja täten virheellisenä. Tämän virheellisuuden osoittamiseen Jyrin kommentti onkin suunnattu.

Seuraavassa esimerkissä (20) CMX kertoo keskustelun aloittavassa statuspäivityksensä aloittavansa uuden levyn äänitykset ja tämän olevan jännittävää. Statuspäivityksen jälkeen keskustelu ja kommentointi keskittyy kannustamaan yhtyettä levyn teossa. Aleksi kuitenkin kiinnittää huomionsa asiaan, jonka käsittää virheeksi ja osoittaa tämän virheen kommentissaan.

- (20) **CMX:** Huomenna aloitamme uuden CMX-levyn äänitykset. Vatsassa on iso perhonen.

(Poistettu 27 kommenttia)

Aleksi: Ei siis useita perhosia, vaan yksi iso? Mothman mainittu!

(Poistettu kaksi kommenttia)

Aleksi siis kiinnittää huomionsa CMX statuspäivityksen lopussa olevaan toteamukseen *isosta perhosesta vatsassa*. Aleksi ymmärtää CMX:n viittauksen perhoseen tarkoittavan sanontaa "perhosista vatsassa", joka tarkoittaa jännittämistä. Sanonnassa perhosia on vatsassa monikossa, mutta CMX:n statuspäivityksessä puhutaan vain yhdestä isosta perhosesta. Tähän Aleksi pureutuu kommentissaan. Aleksi kysyy luonteeltaan tarkenta-

van kysymyksen *ei siis useita perhosia, vaan yksi iso?*. Kysymystä ei ole kuitenkaan tarkoitettu varsinaiseksi kysymykseksi; siihen ei odoteta vastausta onko vatsassa yksi iso perhonen useiden sijaan. Kysymys onkin tarkoitettu osoittamaan epäkohta sanonnan perhosten ja CMX:n statuspäivityksen perhosen välillä. Kommenttinsa lopussa Alekski korostaa tätä viittaamalla kuvitteelliseen Mothman-hahmoon.

Pohjimmiltaan virheiden osoittamisessa on monesti kyse kaikesta siitä, että virheellisyys ohjaa sanoman tulkintaa erilaiseen suuntaan kuin oli tarkoitettu. Esimerkiksi polysemia mahdollistaa monenlaisia tulkintoja. Esimerkissä (21) onkin juuri kyse polysemian aiheuttamasta monitulkintaisuudesta. Statuspäivityksessään CMX kertoo äänitysten Joensuun lähellä päättyneen. Ville oli aiemmin toisen keskustelun yhteydessä pyytänyt yhtyettä kahville sillä välin, kun yhtye oli Joensuun lähettyvillä. Kommentissaan Ville viittaa tähän seikkaan. Jussi taas kiinnittää huomionsa Villen kommentin monitulkintaisuuteen.

(21) **CMX:** Viimeinen sessiopäivä Joensuun lähellä on ohi. Kamat kasattu huomista kotimatkaa varten. Sauna lämpiiä. Juomat jäähtyy. Takana aivan helvetillisen hieno kymmenpäiväinen. Homma jatkuu ensi viikolla kotona Infish-studiolla.

(Poistettu kaksi kommenttia)

Ville: Ette sitten käyneet kahvilla. Ja mie olen pannu kuumana täällä jo kohta kaksi viikkoa.

(Poistettu yksi kommentti)

Jussi: "Ja mie olen pannu kuumana täällä jo kohta kaksi viikkoa." Jösses!

Ville siis viittaa kommentissaan sekä aiemmassa keskustelussa esittämäänsä kutsuun että äänitysten päättymiseen Joensuun lähellä. Villen käyttämä ilmaus *pannu kuumana* on monitulkintainen, ja tähän Jussi kiinnittääkin huomionsa kommentissaan. Jussi lainaa Villen kommenttia suoraan lainausmerkein ("*Ja mie olen pannu kuumana täällä jo kohta kaksi viikkoa.*"). Oman sanomansa Jussi esittää huudahduksena: *jösses!*. Tällä huudahduksellaan Jussi osoittaa, että lainauksessa Villen kommentista on jokin humoristinen merkillepantava asia. Tässä tapauksessa huomio suuntautuu kahteen tulkintaan.

Ensiksi voidaan olettaa, että Jussi ymmärtää Villen tarkoittaneen, että hän on odottanut CMX:n tulevan kahville ja pitänyt tästä syystä (kahvi)pannua kuumana ja kahvia val-

miina melkein kaksi viikkoa, mikä olisi varsin erikoista. Toinen mahdollinen tulkinta on käsittää Jussi ymmärtäneen *pannun* polyseemisesti. Tällöin *pannu* ei tarkoittaisikaan kahvipannua vaan *panemista* eli sukupuoliyhteyden harjoittamista. Tämäkin olisi erikoinen tapa viettää kaksi viikkoa. On epäselvää, kumpaan tulkintaan (tai mahdollisesti molempiin) Jussin kommentti on suunnattu, mutta on selvää, että Jussin kommentti on tarkoitettu juuri osoittamaan huvittuneisuus ja virheellisyys Villen kommentissa. Tätä tulkintaa Jussin kommentista tukee se, että Jussi on lainannut Villen kommenttia suoraan siitä kohdasta, missä virheellisyyttä ja monitulkintaisuutta on havaittavissa. Toisto onkin yksi tapa osoittaa ongelmallisuutta (Robinson & Kevoe-Feldman 2010: 256) Lisäksi Jussin ainoa oma tuotos on huudahdus, mikä osoittaa ihmetystä ja täten korostaa virheellisyyttä Villen kommentissa.

Virheellisyyksien osoittamisesta koostuu jälleen yksi genren funktionaalinen jakso. Kommenteissa tällöin kiinnitetään huomio johonkin keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä tai jossakin toisessa kommentissa havaittuun virheeseen tai johonkin huvittavaan seikkaan. Funktiona kommentissa on siis osoittaa tämän virheellisyyden havaitseminen ja kiinnittää huomio tähän virheellisyyteen.

Virheellisyyksien osoittamisessa on siis kyse siitä, että keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä tai jossakin keskustelun kommentissa havaitaan jotakin, joka on ymmärrettävissä tai tulkittavissa jollakin tapaa virheellisyydeksi. Tämä virheellisyys sitten osoitetaan kommentissa. Tällaisia virheellisyyksiä ovat esimerkiksi selkeät kirjoitusvirheet, joihin huomion kiinnittäminen ja virheellisyyden osoittaminen onkin tyypillistä.

Kirjoitusvirheiden ohella huomio voidaan kiinnittää myös toisenlaisiin virheellisyyksiin. Ajatusvirheet voidaan ymmärtää myöskin virheellisyyksiksi. Tällöin virheellisyyden osoittavassa kommentissa tulkitaan, että jokin statuspäivityksessä tai kommentissa ilmaistu asia tai ajatus ei ole oikein tai ei pidä paikkaansa. Kyse on ennen kaikkea tulkinnasta virheellisyydestä, eikä niinkään välttämättä siitä, että jokin asia olisi faktuaalisesti väärin tai paikkansapitämätön. Kommentissa osoitetaan tämä tulkittu virheellisyys ja mahdollisesti ilmaistaan, kuinka todellinen asiointila olisi tulkittavissa.

Funktionaaliseen jaksoon, jossa funktiona on virheellisyyksien osoittaminen, on tässä tutkielmassa katsottu kuuluvaksi myös sellaiset kommentit, joissa huomio kiinnitetään johonkin keskustelun aloittavassa statuspäivityksessä tai kommentoinnissa havaittuun huvittavuuteen. Huvittavuus tässä yhteydessä tarkoittaa, että jokin ilmaisu voidaan ymmärtää tai tulkita toisin kuin ilmauksen tarkoitettu merkitys olisi kenties edellyttänyt. Esimerkiksi monitulkintaisuus aiheuttaa tällaista huvittavuutta. Tällainen monitulkintaisuuden ja sen huvittavuuden osoittaminen on sisällytetty virheellisyyksien osoittaminen-funktionaaliseen jaksoon, koska tällöinkin statuspäivitystä tai kommenttia tulkitaan niin, että siinä ei ole kaikki kohdallaan, minkä osoittaminen on tällaisen kommentin funktio. Virheellisyyksien osoittaminen on varsin vuorovaikutteista: siinä virheellisyyden osoittavat kommentit on suunnattu tarkasti johonkin toiseen kommenttiin tai keskustelun aloittavaan statuspäivitykseen.

Virheellisyyksien osoittaminen Facebook-keskustelussa muistuttaa korjausjäsenystä. Sekä virheellisyyksien osoittamisessa ja korjausjäsenyksessä kyseessä on jossakin mielessä ongelmallisiksi koettujen asioiden käsittelystä. Keskusteluanalyysissa korjausjäsenys (engl. organization of repair) tarkoittaa juuri ongelmien osoittamista keskustelussa ja vuorovaikutuksessa. Ongelmat voivat liittyä puhumiseen, kuulemiseen ja ymmärtämiseen. (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 361) Ongelmia aiheuttavat myös esimerkiksi päällekkäispuhunta sekä puheenvuoron yllättävyys ja monitulkintaisuus (Haakana 2011: 36). Korjausjäsenys on toimintojen ja käytänteiden prosessi, joka tähtää saamaan ratkaisuja ongelmallisiksi koettuihin asioihin (Sorjonen 1998: 111–112). Korjausjäsenys alkaa korjausaloitteella, joka osoittaa, että jokin (puheen)vuorossa koetaan ongelmalliseksi. Ongelmallisuuden korjaaminen tai ratkaiseminen jätetään ongelmallisen puheenvuoron esittäjälle eli korjausjakson aloittajana ja lopettajana onkin tyypillisesti eri henkilö. (Sorjonen 1998: 112; Haakana 2011:36) Itsekorjaus onkin preferoitua (Schegloff ym. 1977: 377).

Korjausjäsenyksenä virheellisyyksien osoittaminen Facebook-keskustelussa toimii tavallaan vain puolittain: Kommentti, jossa virheellisyys osoitetaan, voidaan ymmärtää korjausaloitteena, joka kiinnittää huomion johonkin mikä koetaan ongelmallisena. Vastaus tähän korjausaloitteeseen eli korjaus tai ratkaisu vaikuttaa kuitenkin Facebook-

keskustelussa jäävän puuttumaan. Sen sijaan korjausaloite toimii jo itsessään korjauksena – korjaus siis sisältyy virheellisyyden tai ongelmallisuuden osoittavaan kommenttiin, mikä tekee virheen tekijän itsekorjauksesta tarpeetonta. Tällaista korjausaloitteen ja korjauksen yhdistelmää selittänevät ne tekijät, joiden koetaan aiheuttavan ongelmallisuutta Facebook-keskustelussa. Päällekkäispuhunta ja kuulemiseen liittyvät tekijät eivät Facebook-keskustelussa aiheuta ongelmia, mutta selkeät virheet (esimerkiksi kirjoitusvirheet) sekä ymmärtämiseen ja monitulkintaisuuteen liittyvät tekijät sen sijaan osoitetaan usein ongelmallisiksi ja virheelliseksi. Nämä aiheuttavat usein huvittuneisuutta, minkä osoittaminen onkin keskeistä, eikä niinkään virheellisyyden tai ongelmallisuuden korjaaminen.

6 TULOKSET JA PÄÄTELMÄT

Teknologian kehitys ja tietokoneiden yleistyminen on tehnyt digitaalisesta viestimisestä ja vuorovaikutuksesta tietokoneen ja Internetin välityksellä jo täysin arkipäiväistä. Ihmiset käyttävätkin nykyään runsaasti useita erilaisia sosiaalisen median välineitä Internetin välityksellä tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Facebook on maailman suosituin ja käytetyin sosiaalinen media, minkä vuoksi sen toimintaan on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Kielitieteellinen tutkimus Facebookista on kuitenkin ollut vähäistä, eikä genreanalyttistä tutkimusta ole ilmeisesti tehty lainkaan. Pro gradu -tutkielmani on vastannut tähän tutkimukselliseen aukkoon ja se käsittelee juuri Facebook-keskustelun genren rakentumista.

Tutkimukseni tarkoituksena oli siis tarkastella Facebook-keskustelun genren rakentumista. Aineistonani oli suomalaisen rockyhtye CMX:n Facebook-sivuilta kerätyt statuspäivitykset ja niiden kommentit. Tavoitteena oli kuvata Facebook-keskustelua vuorovaikutteisena genrenä tutkimalla Facebook-statuspäivitysten kommentointia keskustelunanalyysin ja puheaktiteorian avulla. Näin analysoin, kuinka Facebook-keskustelun genre rakentuu erilaisten funktionaalisten jaksojen kautta. Tavoitteena oli täten kuvata ja luokitella, millaisista osasista ja ominaisuuksista genre rakentuu. Tutkimusote oli kvalitatiivinen.

Tutkimuksessa havaittiin, että vuorovaikutusta Facebook-keskusteluissa rakennetaan monin eri tavoin. Statuspäivitysten kommenttien tarkastelu keskustelunanalyttisesti osoitti, että Facebook-keskustelut ovat luonteeltaan erityisen vuorovaikutteisia ja keskustelevia. Vuorovaikutusta Facebook-keskusteluissa rakennettiin samoin kuin varsinaisessa puheessa ja keskustelussa: vierusparirakenteen kautta, ehdotuksin, käskyin ja minimipalauttein. On kuitenkin huomattava, että vuorovaikutteisuudesta ja keskusteluvuudesta huolimatta jälkijäsenen tuottamisen puuttumista ei koeta Facebook-keskustelussa ongelmallisena samalla tavoin arkikeskustelussa yleensä – puuttumisen ongelmallisuutta ei osoiteta millään tavoin.

Analyysini osoitti myös, että Facebook-keskustelun kommentit eivät ole vain irrallisia mielipiteen ilmaisuja, vaan ne suunnataan ja on suhteutettu aina jotakin kohti: joko keskustelun aloittavaa statuspäivitystä tai jotakin toista keskustelun kommenttia kohti. Toisin sanoen kommentteissa osoitetaan tulkintaa tapahtuvasta vuorovaikutuksesta. Keskustelunanalyysi soveltui tästä vuorovaikutteisuudesta johtuen tutkimusmenetelmäksi erityisen hyvin vaikka aineistoni olikin tekstiä. Tutkielmani tulokset Facebookin keskustelunomaisesta luonteesta tukevat Leen (2011) käsitystä Facebookista erityisen interaktiivisena ja keskustelevana. Samoin Frick (2010: 63–64) näkee, että juuri vuorovaikutteisuutensa vuoksi Facebook soveltuu hyvin tutkittavaksi keskusteluntutkimuksen käsitteistöön.

Keskustelunanalyysin ja osin puheaktiteorian avulla tarkastelin, millaisia toimintoja statuspäivitysten kommentteissa tehdään. Tätä kautta pohdin, millaisia funktioita niillä tehdään suhteutettuna genreen ja millaisia genren funktionaalaisia jaksoja niistä voidaan katsoa muodostavan. Analyysiluvussa luokittelin erilaisten funktioiden perusteella aineistoni statuspäivitysten kommentteja eri jaksoiksi. Tämän tutkielman puitteissa tarkasteltiin neljää erilaista genren funktionaalista jaksoa. Funktionsa mukaan nimetyt funktionaaliset jaksot ovat: tiedon tavoittelu, toiveet ja ehdotukset, myötämielisyyden ja kannustuksen ilmaiseminen sekä virheellisyyksien osoittaminen.

Jaottelu neljään genren funktionaaliseen jaksoon on varsin karkea ja on mahdollista, että sen ulkopuolelle on jäänyt joitakin kommentteja, joiden voisi nähdä muodostavan jonkin genren funktionaalisen jakson. Tavoitteenani ei kuitenkaan ollut antaa kaikenkattavaa kuvausta Facebook-keskustelun genrestä, vaan vain kuvata Facebook-keskustelun genren rakentumista erilaisten osasten kokonaisuutena. Tähän tavoitteeseen luokittelu neljään genren funktionaaliseen jaksoon on mielestäni riittävä. Lisäksi niiden perusteella voidaan tehdä päätelmiä Facebook-keskustelun genren luonteesta.

Vaikka tässä tutkielmassa luokitellut funktionaaliset jaksot poikkeavatkin funktioidensa perusteella toisistaan, yhdistää kaikkia neljää jaksoa tietynlainen tavoitteellisuus. Tämä tavoitteellisuus ilmenee kaikkein selkeimmin tiedon tavoittelu -jaksossa, jossa tavoitellaan vastausta ja tietoa jostakin asiasta. Samoin toiveet ja ehdotukset -jakso on selkeästi

tavoitteellinen: siinä pyritään ilmaistuilla toiveilla ja ehdotuksilla vaikuttamaan niin, että jokin tavoiteltu asia tai asiantila saavuttaisiin.

Myös myötämielisyyden ja kannustuksen ilmaisuilla pyritään vaikuttamaan. Myötämielisyyteen ja kannustukseen sisältyy käsitys ja tulkinta siitä, kuinka asiat olisivat oikein ja hyvin. Tähän tulkintaan myötämielisyyden ilmaukset ja kannustukset on suunnattu. Niillä siis joko hyväksytään jokin vallitseva asiantila, joka kannustetaan säilyttämään, tai kannustuksen yhteydessä esitetään ratkaisu johonkin hankalaan tilanteeseen. Virheellisyksien osoittamisessa on kyse paitsi paikkansapitämättömien asioiden osoittamisesta myös tulkinnasta virheellisyyksistä. Vaikka ei ole täysin selvää, mitä näillä kahdentyyppisten virheellisyyksien ilmaisemisilla tavoitellaan, voidaan kai kaiketi sanoa, että ne on suunnattu kohti jotakin, mikä koetaan asioiden todellisiksi tiloiksi, jotka pyritään siis ilmaisemaan ja tuomaan julki. Tämä pyrkimys voidaan siis tulkita tavoitteellisuudeksi.

Facebook-keskustelu on genrenä siis varsin vuorovaikutteinen, ja keskustelun kommenttien funktioita määrittää omanlaisensa tavoitteellisuus. Tavoitteellisuus onkin nähty Internet-genrejen tyypillisinä piirteinä (Lomborg 2011: 58, 68), ja tutkimukseni tulokset tukevat tätä havaintoa. Tavoitteellisuus on nähty myös yleensäkin genreä määrittävänä tekijänä. Genren on ymmärretty rakentuvan erilaisten kommunikatiivisten päämäärien tavoittelun kautta (ks. esim. Swales 1990). En kuitenkaan tässä tutkielmassa tutkinut genreä kommunikatiivisten päämäärien kautta, vaan tarkastelin genreä ennen kaikkea rakenteena, joka muodostuu erilaisten funktionaalisten jaksojen kautta. Funktioita tarkastelemalla voitiin kuitenkin havainnoida myös genren tavoitteellisuutta. Tämä ei ole mitenkään varsinaisesti yllättävää – onhan genreä rakenteena tutkinut Egginskin (2004: 9–10) todennut genren olevan väline tavoitteiden saavuttamiseen. Lisäksi kielenkäyttö lienee aina jollakin tavalla tavoitteellista, eikä Facebook-keskustelu ole tästä mikään poikkeus. Se on omalla tavallaan tavoitteellista, mutta vaadittaisiin tarkempaa ja laajempaa tutkimusta osoittamaan Facebook-keskustelun erityinen tavoitteellisuus.

Tutkielmani tutki Facebook-keskustelua vuorovaikutteisena genrenä. Vaikka tavoitteenani ei ollutkaan antaa kaikenkattavaa kuvausta Facebook-keskustelun genrestä, on

kuitenkin syytä muistaa, että aineistoni antaa rajallisen kuvan tietynlaisen kontekstin määrittämästä Facebook-keskustelusta. Aineistoni koostuu vuorovaikutuksesta yhtyeen ja sen fanien välillä. En ole kuitenkaan ymmärtänyt tätä institutionaalisenä keskusteluna, koska vuorovaikutus on luonteeltaan selkeästi vapaata ja välitöntä. On kuitenkin muistettava, että CMX:n Facebook-sivu on julkinen, eivätkä keskustelijat ole tässä yhteydessä siis samanarvoisessa tilassa: fanit tietävät CMX:stä enemmän kuin yhtye heistä, eivätkä fanit välttämättä tiedä toisista faneista mitään. Tämän epäsuhteen voidaankin nähdä vaikuttaneen aineistoni Facebook-keskusteluihin, ja tutkimukseni voidaankin nähdä kuvaavan vain yhdentyypisen Facebook-keskustelun genreä.

Edellä mainitusta syystä johtuen tutkimukseni vertaaminen tutkimukseen jostakin toisentyypisestä Facebook-keskustelusta, jossa keskustelijat ovat samanarvoisessa tilassa, olisi tarpeellinen yleiskattavamman kuvauksen Facebook-keskustelusta antamiseen. Tutkimukseni toimii kuitenkin merkittävänä pelinavauksena Facebook-keskusteluiden tarkempaan tutkimukseen. Lisäksi omien kokemusteni pohjalta tuntemukseni on, että aineistoni tyyppiset keskustelut ja niiden funktiot ovat tyyppillisiä muillekin Facebook-keskusteluille. Esimerkiksi varsinkin virheellisyyksien osoittaminen Facebookissa vaikuttaa olevan yleistä – onhan virheellisyyksien osoittamiselle omistettu omia Internet-sivujakin: englanninkielinen Failbook (2014) ja suomenkielinen Feissarimokat (2014).

Tutkimuksessani on analysoitu Facebook-keskustelun genren funktionaalisia jaksoja. Analyysissa on käsitelty, millaisista erilaisista toiminnoista nämä funktionaaliset jaksot muodostuvat. Genren kokonaisrakenteen kuvaus ja tarkastelu on kuitenkin jäänyt vähemmälle. Tarkempi kokonaisrakenteen tarkastelu kuitenkin auttaisi ymmärtämään funktionaalisten jaksojen suhdetta genren rakentumisessa paremmin. Tältä osin tutkimukseni antaakin vain alustavan kuvauksen kokonaisrakenteesta ja sen rakentumisesta. Lisäksi on todettava, että puheaktiteorian hyödyntäminen tutkielmani analyysissa jäi vähäiseksi.

Tässä tutkimuksessa käsitelin Facebook-keskustelun genren rakentumista ja kuvasin sitä vuorovaikutteisena genrenä. Tutkimukseni kautta on saatu uutta tietoa satojenmiljoonien ihmisten käyttämästä sosiaalisen median välineestä. Tarkempi tutkimus Face-

book-keskusteluista on kuitenkin aineiston merkittävyyden vuoksi tarpeen. Tutkimukseni käsitteli vain yhdentyypistä Facebook-keskustelua. Monien muiden erilaisten Facebook-keskusteluiden laajempi ja tarkempi tutkimus olisi kuitenkin tarpeellista. Täten vertailu tämän tutkimukseni tulosten kanssa olisi mahdollista, ja näin voitaisiin antaa kattavampi kuvaus Facebook-keskusteluiden genrestä. Myös puhtaasti keskusteluanalyttinen tutkimus keskusteluista Facebookissa tuottaisi uutta tietoa vuorovaikutuksen tuottamisesta ja muodostumisesta uudenlaisen välineen välityksellä. Facebook-keskusteluiden tarkempi vertailu muiden sosiaalisten median välineiden ja varsinaisen puheen välillä olisi hyödyllistä. Tutkimuksissa olisikin syytä ottaa lähtökohdaksi juuri ihmisten välisen vuorovaikutuksen tutkiminen. Vuorovaikutuksen tutkiminen laajentaa käsitystämme ihmisten käyttäytymisestä, mikä mahdollisesti auttaa meitä ymmärtämään toisia ihmisiä ja kulttuureja.

Tutkielmassani tarkastelunkohteena oleva Facebook täytti helmikuussa 2014 kymmenen vuotta. Syntymäpäivästatuspäivityksessään Facebookin perustaja ja luoja Mark Zuckerberg (2014) puhuu muun muassa Facebookin tavoitteista yhdistää ihmisiä ja mahdollistaa erilaisten yhteisöjen muodostaminen. Tutkimukseni pohjalta voin sanoa, että nämä tavoitteet ovat ainakin osittain toteutuneet – Facebook on luonteeltaan ehdottoman vuorovaikutteinen. Vaikka tämä Facebookissa tapahtuva vuorovaikutus myös erottelee ihmisiä, mahdollistaa se monien erilaisten ihmisten välisen yhteydenpidon ja vuorovaikutuksen, minkä vuoksi näen Facebookin ennen kaikkea yhdistävänä välineenä. Minusta yksi kielen tärkeimmistä tehtävistä on juuri yhdistää ihmisiä, ja ihmisten yhdentyminen ja lähentyminen on mielestäni arvokas, tavoiteltava asia. Näenkin, että uudenlaiset sosiaalisen median välineet – Facebook etunenässä – ovat näin tapoja ja mahdollisuuksia tähän lähentymiseen.

LÄHTEET

- Aalto, Tuija & Marylka Yoe Uusisaari (2009). *Nettielämää. Sosiaalisen median maailmat*. Jyväskylä: BTJ Finland Oy.
- Aalto, Tuija & Marylka Yoe Uusisaari (2010). *Löydy – Brändää itsesi verkossa*. Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Al-Raba, Basem I. M. (2013). The Generic and Registerial Features of Facebook Apology Messages by Americans and Jordanians. *International Journal of English Linguistics* 3: 2, 54–65.
- Anderson, Jeffrey F., Fred K. Beard & Joseph B. Walther (2010). Turn-taking and the Local Management of Conversation in a Highly Simultaneous Computer-Mediated Communication System. *Language@Internet* 7. [online]. [Lainattu 5.10.2013] Saatavilla: <http://www.languageatinternet.org/articles/2010/2804/Anderson.et.al.pdf>
- Askehave, Inger & Anne Ellerup Nielsen (2006). Digital genres: a challenge to traditional genre theory. *Information Technology & People* 18: 2, 120–141.
- Bhatia, Vijay K. (1993). *Analysing genre: Language Use in Professional Settings*. Kolmas painos. Lontoo: Longman Group UK Limited.
- Bider, Douglas & Susan Conrad (2009). *Register, Genre, and Style*. Cambridge: Cambridge University Press.
- CMX (2012). Facebook-sivu. [online]. [Lainattu 5.11.2012, 7.11.2012 ja 10.11.2012]. Saatavilla: <https://www.facebook.com/cmx.virallinen>
- CMX (2014). Internet-sivusto [online]. [Lainattu 10.1.2014]. Saatavilla: <http://cmx.fi>
- Das, Ranjana (2011). Converging perspectives in audience and digital literacies: Youthful interpretations of an online genre. *European Journal of Communication* 26: 4, 343–360.
- Davies, Julia (2012). Facework on Facebook as a new literacy practice. *Computers & Education* 59, 19–29.
- Devitt, Amy J. (2009) Re-fusing form in genre study. Teoksessa: Janet Giltrow ja Dieter Stein (toim.). *Genres in the Internet. Issues in the theory of genre*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 27–47.
- Duff, David (2000). Key concepts. Teoksessa: David Duff (toim.). *Modern Genre Theory*. Harlow: Longman. 10–16.

- Eggs, Suzanne & J. R. Martin (1997). Genres and Registers of Discourse. Teoksessa: Teun A. van Dijk (toim.). *Discourse as Structure and Process. Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction Volume 1*. Lontoo: SAGE Publications. 230–256.
- Eggs, Suzanne (2004). *An Introduction to Systemic Functional Linguistics*. Toinen painos. Lontoo: Continuum.
- Ellison, Nicole B., Charles Steinfield & Cliff Lampe (2007). The Benefits of Facebook "Friends:" Social Capital and Collage Students' Use of Online Social Network Sites. *Journal of Computer-Mediated Communication* 12, 1143–1168.
- Emigh, William & Susan C. Herring (2005). Collaborative on the Web: A Genre Analysis of Online Encyclopedias. *Proceedings of the 38th Hawaii International Conference on System Sciences*. [konferenssijulkaisu]. [online]. [Lainattu 27.9.2013]. Saatavilla: http://www.ufrgs.br/limc/escritacoletiva/pdf/online_encyclopedias.pdf
- Facebook (2014). Newsroom. Company Info [online]. [Lainattu 20.1.2014]. Saatavilla: <http://newsroom.fb.com/Key-Facts>
- Failbook (2014). Internet-sivusto [online]. [Lainattu 12.2.2014]. Saatavilla: <http://failblog.cheezburger.com/failbook>
- Feissarimokat (2014). Internet-sivusto [online]. [Lainattu 12.2.2014]. Saatavilla: <http://www.feissarimokat.com>
- Frick, Maria (2010). Suomi–viro-koodinvaihto Facebookissa. *Lähivördlusi* 20, 49–67.
- Giltrow, Janet & Dieter Stein (2009). Innovation, evolution, and genre theory. Teoksessa: Janet Giltrow ja Dieter Stein (toim.). *Genres in the Internet. Issues in the theory of genre*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 1–26.
- González-Lloret, Marta (2010). Conversation analysis and speech act performance. Teoksessa: Alicia Martínez-Flor ja Esther Usó-Juan (toim.). *Speech Act Performance. Theoretical, empirical and methodological issues*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 57–73.
- Goodwin, Charles & John Heritage (1990). Conversation analysis. *Annual Review of Anthropology* 19, 283–307.
- Grafton, Kathryn (2009). Situating the public social actions of blog posts. Teoksessa: Janet Giltrow ja Dieter Stein (toim.). *Genres in the Internet. Issues in the theory of genre*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 85–111.
- Haakana, Markku (2011). Mitä ja muut avoimet korjausaloitteet. *Virittäjä* 1, 36–67.
- Haasio, Ari (2009). *Facebook-opas*. Helsinki: BTJ Finland Oy.

- Hakulinen, Auli (1989a). Keskustelun luonnehtimisesta konteksti- ja funktionaalisten tekijöiden nojalla. Teoksessa: Auli Hakulinen (toim.) *Suomalaisen keskustelun keinoja I*. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos. 41–72.
- Hakulinen, Auli (1989b). Palauteilmauksista. Teoksessa: Auli Hakulinen (toim.). *Suomalaisen keskustelun keinoja I*. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos. 98–114.
- Hakulinen, Auli (1998). Vuorottelujäsennys. Teoksessa: Liisa Tainio (toim.). *Keskusteluanalyysin perusteet*. Tampere: Vastapaino. 32–55.
- Hakulinen, Auli & Fred Karlsson (1988). *Nyky-suomen lauseoppia*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hasan, Ruqaiya (1979). On the notion of text. Teoksessa: János Petöfi (toim.). *Text vs Sentence. Basic Questions of Text Linguistics Second Part*. Hampuri: Buske. 369–390.
- Hasan, Ruqaiya (1989a). The structure of text. Teoksessa: M. A. K. Halliday ja Ruqaiya Hasan. *Language, context, and text: aspects of language in a social-semiotic perspective*. Toinen painos. Oxford: Oxford University Press. 52–69.
- Hasan, Ruqaiya (1989b). The identity of the text. Teoksessa: M. A. K. Halliday ja Ruqaiya Hasan. *Language, context, and text: aspects of language in a social-semiotic perspective*. Toinen painos. Oxford: Oxford University Press. 97–116.
- Heikkinen, Vesa (2000). Tekstuaalinen pirunyrkki. Teoksessa: Vesa Heikkinen, Pirjo Hiidenmaa ja Ulla Tiililä. *Teksti työnä, virka kielenä*. Helsinki: Gaudeamus. 63–115.
- Heikkinen, Vesa & Eero Voutilainen (2012). Genre – monitieteinen näkökulma. Teoksessa: Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä ja Mikko Lounela (toim.). *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja*. Helsinki: Gaudeamus. 17–47.
- Heritage, John (1996). *Harold Garfinkel ja etnometodologia. (Garfinkel and Ethnomethodology, kääntänyt Ilkka Arminen, Outi Palokoski, Anssi Peräkylä, Sanna Vehviläinen & Soile Veijola)*. Jyväskylä: Gaudeamus.
- Heritage, John & Steven Clayman (2010). *Talk in Action. Interaction, Identities, and Institutions*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Herring, Susan C., Lois Ann Scheidt, Elijah Wright & Sabrina Bonus (2005). Weblogs as a bridging genre. *Information Technology & People* 18: 2, 142–171.

- Herring, Susan C., Inna Kouper, John C. Paolillo, Lois Ann Scheidt, Michael Tyworth, Peter Welsch, Elijah Wright & Ning Yu (2005). Conversations in the Blogosphere: An Analysis "From the Bottom Up". *Proceedings of the 38th Hawaii International Conference on System Sciences* [konferenssijulkaisu]. [online]. [Lainattu 27.9.2013]. Saatavilla: http://pdf.aminer.org/000/245/349/conversations_in_the_blogosphere_an_analysis_from_the_bottom_up.pdf
- Honkanen, Suvi & Ulla Tiililä (2012). Jaksonanalyysi osana tekstilajitutkimusta. Teoksessa: Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä ja Mikko Lounela (toim.). *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja*. Helsinki: Gaudeamus. 208–227.
- Hutchby, Ian & Robin Wooffitt (1998). *Conversation Analysis*. Cambridge: Polity Press.
- Ihlström, Carina & Ola Henfridsson (2005). Online newspapers in Scandinavia. A longitudinal study of genre change and interdependency. *Information Technology & People* 18: 2, 172–192.
- Jefferson, Gail (1988). On the Sequential Organization of Troubles-Talk in Ordinary Conversation. *Social Problems* 35: 4, 418–441.
- Komppa, Johanna (2006). Tiedotteen rakenteen potentiaalit. Teoksessa: Anne Mäntynen, Susanna Shore & Anna Solin (toim.). *Genre – tekstilaji*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 303–326.
- Larjavaara, Matti (2007). *Pragmasemantiikka*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Lee, Carmen K. M. (2011). Microblogging and Status Updates on Facebook: Texts and Practices. Teoksessa: Crispin Thurlow ja Kristine Mroczek (toim.). *Digital Discourse. Language in the New Media*. New York: Oxford University Press. 110–128.
- Lehtinen, Esa (2011). Genre moraalisen diskurssin välineenä kokousvuorovaikutuksessa. Teoksessa: Niina Nissilä ja Nestori Siponkoski (toim.). *Kieli ja etiikka. VAKKI-symposiumi XXXI*. Vaasan yliopiston käännösteorian, ammattikielten ja monikielisyyden tutkijaryhmän julkaisut 38. Vaasa. 188–199.
- Lenihan, Aoife (2011). "Join Our Community of Translators": Language Ideologies and/in Facebook. Teoksessa: Crispin Thurlow ja Kristine Mroczek (toim.). *Digital Discourse. Language in the New Media*. New York: Oxford University Press. 48–64.
- Lomborg, Stine (2011). Social media as communicative genres. *MedieKultur. Journal of media and communication research* 51, 55–71.

- Luckmann, Thomas (2009). Observations on the structure and the function of communicative genres. *Semiotica*. 173 1/4, 267–282.
- Martin, J. R. (1997). Analysing genre: functional parameters. Teoksessa: Frances Christie ja J. R. Martin (toim.). *Genre and Institutions, Social Practices in the Workplace and School*. Lontoo: Cassell. 3–39.
- Mazer, Joseph P., Richard E. Murphy & Cheri J. Simonds (2007). I'll See You on "Facebook": The Effects of Computer-Mediated Teacher Self-Disclosure on Student Motivation, Affective Learning, and Classroom Climate. *Communication Education* 56: 1, 1–17.
- Miller, Carolyn R. (1984). Genre as social action. *Quarterly Journal of Speech* 70, 151–167.
- Nielsen, Mona & Åsa Mäkitalo (2010). Towards a conversational culture? How participants establish strategies for co-ordinating chat postings in the context of in-service training. *Discourse Studies* 12: 1, 90–105.
- Pempek, Tiffany A., Yevdokiya A. Yermolayeva & Sandra L. Calvert (2009). Collage student's social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology* 30, 227–238.
- Pérez-Sabater (València), Carmen (2012). The Linguistics of Social Networking: A Study of Writing Conventions on Facebook. *Linguistik online* 6, 81–93.
- Pomerantz, Anita & B. J. Fehr (1997). Conversation Analysis: An Approach to the Analysis of Social Interaction. Teoksessa: Teun van Dijk (toim.). *Discourse as Social Interaction. Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction Volume 2*. Lontoo: SAGE Publications. 165–190.
- Pälli, Pekka, Eero Vaara & Virpi Sorsa (2009). Strategy as text and discursive practice: a genre-based approach to strategizing in city administration. *Discourse & Communication* 3: 3, 303–318.
- Raacke, John & Jennifer Bonds-Raacke (2008). MySpace and Facebook: Applying the Uses and Gratifications Theory to Exploring Friend-Networking Sites. *CyberPsychology & Behavior* 11: 2, 169–174.
- Raevaara, Liisa (1998). Vierusparit – esimerkkinä kysymys ja vastaus. Teoksessa: Liisa Tainio (toim.). *Keskustelunalyysin perusteet*. Tampere: Vastapaino. 75–92.
- Raevaara, Liisa (2001). Vastaamisesta institutionaalisenä toimintana. Esimerkkinä potilaan vastaukset lääkärin oirekysymyksiin. Teoksessa: Mia Halonen & Sara Routarinne (toim.). *Keskustelunalyysin näkymiä*. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos. 47–69.

- Raevaara, Liisa & Marja-Leena Sorjonen (2006). Vuorovaikutuksen osanottajien toiminta ja genre. Keskustelunanalyysin näkökulma. Teoksessa: Anne Mäntynen, Susanna Shore & Anna Solin (toim.). *Genre – tekstilaji*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 122–150.
- Raevaara, Liisa & Marja-Leena Sorjonen (2012). Keskusteluntutkimus. Teoksessa: Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä ja Mikko Lounela (toim.). *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja*. Helsinki: Gaudeamus. 522–527.
- Robinson, Jeffrey & Heidi Kevoe-Feldman (2010). Using Full Repeats to Initiate Repair on Others' Questions. *Research on Language and Social Interaction* 43: 3, 232–259.
- Saeed, John I. (2009). *Semantics*. Kolmas painos. Malden, MA: Blackwell Publishing Ltd.
- Schegloff, Emanuel A. (2007). *Sequence Organization in Interaction. A Primer in Conversation Analysis Volume 1*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schegloff, Emanuel A., Gail Jefferson & Harvey Sacks (1977). The Preference for Self-Correction in the Organization of Repair in Conversation. *Language* 53: 2, 364–382.
- Schegloff, Emanuel A. & Harvey Sacks (1973). Opening up Closings. *Semiotica* 8: 4, 289–327.
- Schiffrin, Deborah (1994). *Approaches to Discourse*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Schmid-Isher, Salome (2000). The Language of Digital Genres – a Semiotic Investigation of Style and Iconology on the World Wide Web. *Proceedings of the 33rd Hawaii International Conference on System Sciences* [konferenssijulkaisu]. [online]. [Lainattu 22.1.2014]. Saatavilla: https://www.alexandria.unisg.ch/EXPORT/DL/Salome_Schmid-isler/11939.pdf
- Searle, John R. (1969). *Speech acts. An essay in the philosophy of language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, John R. (1992). Conversation Reconsidered. Teoksessa: Herman Parret ja Jef Verschueren (toim.). *(On) Searle on Conversation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 137–147.
- Shore, Susanna & Anne Mäntynen (2006). Johdanto. Teoksessa: Anne Mäntynen, Susanna Shore ja Anna Solin (toim.). *Genre – tekstilaji*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 9–41.

- Shore, Susanna (2012a). Kieli, kielenkäyttö ja kielenkäytön lajit systeemifunktionaalissa teoriassa. Teoksessa: Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä ja Mikko Lounela (toim.). *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja*. Helsinki: Gaudeamus. 131–157.
- Shore, Susanna (2012b). Systeemis-funktionaalinen teoria tekstien tutkimisessa. Teoksessa: Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä ja Mikko Lounela (toim.). *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja*. Helsinki: Gaudeamus. 158–185.
- Siitonen, Pauliina, Karl-Erik Walhberg & Merja Karjalainen (2012). Responssin puuttuminen perheneuvottelussa. *Puhe ja kieli* 32: 3, 103–126.
- Solin, Anna (2001). *Tracing texts. Intertextuality in environment discourse*. Pragmatics, ideology and contacts monographs 2. Helsinki: Department of English, University of Helsinki.
- Sorjonen, Marja-Leena (1988). Mm ja joo – taustapalautettako vain?. Teoksessa: Lea Laitinen (toim.). *Isosuinen nainen. Tutkielmia naisesta ja kielestä*. Yliopistopaino. 209–231.
- Sorjonen, Marja-Leena (1999). Dialogipartikkelien tehtävistä. *Virittäjä* 2, 170–194.
- Sorjonen, Marja (1998). Korjausjäsenitys. Teoksessa: Liisa Tainio (toim.). *Keskusteluanalyysin perusteet*. Tampere: Vastapaino. 111–137.
- Stevanovic, Melisa (2013). Constructing a proposal as a thought: a way to manage problems in the initiation of joint decision-making in Finnish workplace interaction. *Pragmatics* 23: 3, 519–544.
- Swales, John (1990). *Genre analysis. English in Academic and Research Setting*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Taavitsainen, Irma (2006). Genredynamiikkaa aikaperspektiivissä. Teoksessa: Anne Mäntynen, Susanna Shore ja Anna Solin (toim.). *Genre – tekstilaji*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 266–282.
- Tainio, Liisa (1998). Preferenssijäsenitys. Teoksessa: Liisa Tainio (toim.). *Keskusteluanalyysin perusteet*. Tampere: Vastapaino. 93–110.
- Toms, Elaine G. & D. Grant Campbell (1999). Genre as Interface Metaphor: Exploiting Form and Function in Digital Environments. *Proceedings of the 32nd Hawaii International Conference on System Sciences* [konferenssijulkaisu]. [online]. [Lainattu 22.1.2014]. Saatavilla: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.96.3413&rep=rep1&type=pdf>

- Ventola, Eija (2006). Genre systeemis-funktionaalisessa kielitieteessä. Esimerkkinä asiointitilanteet. Teoksessa: Anne Mäntynen, Susanna Shore ja Anna Solin (toim.). *Genre – tekstilaji*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 96–121.
- West, Laura & Anna Marie Trester (2013). Facework on Facebook. Conversations on Social Media. Teoksessa: Deborah Tannen ja Anna Marie Trester (toim.). *Discourse 2.0. Language and New Media*. Washington: Georgetown University Press. 133–154.
- Wooffitt, Robin (2005). *Conversation Analysis and Discourse Analysis. A Comparative and Critical Introduction*. Lontoo: SAGE Publications.
- Wunderlich, Dieter (1980). Methodological remarks on speech act theory. Teoksessa: John R. Searle, Ferenc Kiefer ja Manfred Bierwisch. *Speech Act Theory and Pragmatics*. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company. 291–312.
- Yates, Joanne & Wanda J. Orlikowski (1992). Genres of Organizational Communication: A Structural approach to studying communication. *Academy of Management. The Academy of Management Review* 17: 2, 299–326.
- Yus, Francisco (2011). *Cyberpragmatics. Internet-mediated communication in context*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Zappavigna, Michele (2011). Ambient affiliation: A linguistic perspective on Twitter. *New Media & Society* 13: 5, 788–806.
- Zuckerberg, Mark (2014). Facebook-sivu. [online]. [Lainattu 5.2.2014]. Saatavilla: <https://www.facebook.com/zuck>